

MANUÁL

SMĚREM K GENDEROVÉ VYVÁŽENOSTI VE SPORTU

Všechno co potřebujete vědět

ZAPOJME SE VŠICHNI!
Směrem k genderové
vyváženosti ve sportu

Zrychlit
tempo

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

MANUÁL OBSAHUJE 11 INFORMAČNÍCH LISTŮ

Fakta, čísla, definice a normativní rámce pro genderovou rovnost ve sportu

- Informační list 1 Fakta a data o genderových (ne)rovnostech a rozdílech
- Informační list 2 Proč bychom se měli zabývat genderovými nerovnostmi ve sportu?
- Informační list 3 Rovnost pohlaví/začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve sportu – o co jde?

Vytváření politik a programů k dosažení genderové rovnosti ve sportu

- Informační list 4 Vypracování akčního plánu k dosažení genderové rovnosti ve sportu
- Informační list 5 Lidské zdroje a vedení
- Informační list 6 Financování
- Informační list 7 Komunikace
- Informační list 8 Sportovní příležitosti
- Informační list 9 Školení a vzdělávání
- Informační list 10 Sportovní akce
- Informační list 11 Sportovní zařízení

Tento manuál byl vytvořen jako součást společného projektu Evropské Unie (EU) a Rady Evropy „ALL IN: směrem k rovnosti mužů a žen ve sportu“ a doplňuje další zdroje vzniklé v rámci tohoto projektu (online knihovna praktických příkladů a zdrojů, údajů o rovnosti žen a mužů ve sportu atd.). To poskytuje informace, konkrétní tipy, osvědčené postupy, příklady dobré praxe a strategie **pro uplatnění přístupu genderového mainstreamingu k dosažení rovnosti mezi ženami a muži ve sportu.**

■ Cílové skupiny

- ▶ Odpovědní činitelé orgánů veřejné správy pro sport a od sportovních organizací (na národní, regionální a místní úrovni).
- ▶ Úředníci a úřednice a tvůrci politik z úřadů zodpovědných za sport a ze sportovních organizací.
- ▶ Školitelé v oblasti genderové rovnosti/gender mainstreamingu ve sportu.

■ Cíle

- ▶ Pochopit šíři genderových nerovností a rozdílů ve sportovním světě (oblast vedení, koučování, účast a média/komunikace), výskyt genderově podmíněného násilí a posun směrem k rovnosti žen a mužů v této oblasti.
- ▶ Navrhnout, implementovat, sledovat a vyhodnotit akční plán na dosažení genderové rovnosti.
- ▶ Porozumět co je strategie gender mainstreamingu.
- ▶ Realizovat přístup gender mainstreamingu ve sportovních politikách, programech, akcích a ve sportovních organizacích (při navrhování politiky lidských zdrojů, organizování sportovních akcí, rozvoji komunikačních strategií, přidělování finančních prostředků, renovaci sportovního zařízení atd.).

Obsah manuálu je plně v souladu s doporučením **CM/Rec (2015) 2 Výboru pro Evropu členských států v oblasti gender mainstreamingu ve sportu¹.**

Témata genderově podmíněného násilí ve sportu a témata rozdílnosti zahrnující lidi ze znevýhodněných skupin i lidi čelící vícenásobné diskriminaci (diskriminace na základě pohlaví a zároveň jiné důvody diskriminace např. věk, rasa, etnický původ, sexuální orientace a tělesné postižení) jsou obsaženy v jednotlivých informačních listech.

Upozorňujeme, že některé oblasti lze přizpůsobit konkrétnímu kontextu jednotlivých států (národní údaje o účasti žen a mužů ve sportu, politiky, programy a pokyny k tomuto tématu atd.). Pokud není uvedeno jinak, termín sportovec zahrnuje osoby ženského i mužského pohlaví.

Pokyny k usnadnění čtení

Informační listy 4 až 11 jsou strukturovány tak, aby podporovaly praktickou implementaci strategie gender mainstreamingu. Jsou uváděny v běžném formátu:

• Krátký úvod zdůrazňující význam tématu, obsahující:

- ▶ Zaměření informačního listu
- ▶ Specifické aspekty, které jsou řešeny

• Dvoufázový přístup:

- ▶ „**Na značky**“: prvky, které je třeba zvážit a/nebo otázky, které by měly být položeny k pochopení problému
- ▶ „**Podnikněte kroky**“: návrhy a příklady jsou míněny jako podněty pro usnadnění změn, které lze přizpůsobit do kontextu každého čtenáře

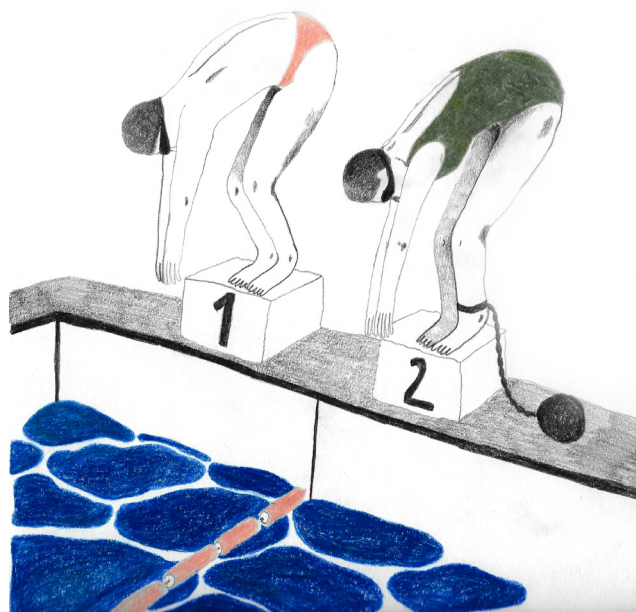
• Příklady dobré praxe

- ▶ **Propojení mezi informačními listy**

¹ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c4721

1 Fakta a čísla o genderové (ne)rovnosti a rozdílech

Ačkoli je do sportu v Evropě a po celém světě zapojeno stále více a více žen, genderová nerovnost stále přetrvává a je zakořeněna v mnoha oblastech, ať už zjevně (například v účasti), nebo skrytě (například v zobrazování sportovkyň a sportovců).

Genderová nerovnost ve sportu se obecně týká těchto oblastí: přístup ke sportu a k jeho provozování, tělesná výchova a fyzické aktivity, přístup k odpovědnosti, účast ve sportovních řídicích orgánech a rozhodovacích rolích, přístup ke zdrojům, platům, finančním pobídkám a sportovním zařízením, mediální pokrytí sportovkyň a ženského sportu, opětovné začlenění na trh práce po skončení sportovní kariéry, násilí na základě pohlaví včetně obtěžování a zneužívání.

Správné prostředí, ve kterém se ženy a dívky mohou bezpečně, svobodně a rovnocenně účastnit sportovních aktivit, je často obtížné najít.

Tento informační list se skládá z pěti oddílů, které představují fakta a čísla týkající se nerovností mezi muži a ženami a rozdílů v účasti (od místních sportovních organizací až po vrcholový sport), v trénování, vedení a v médiích a ve výskytu násilí ve sportu na základě pohlaví.²

ÚČAST NA SPORTU NA ZÁKLADNÍ ÚROVNI

GENDEROVÉ ROZDÍLY VE FREKVENCI A NASTAVENÍ

Obecně mají v Evropské unii muži tendenci praktikovat sport nebo jiné fyzické aktivity³ častěji než ženy.⁴ Například 44 % mužů cvičí nebo sportuje alespoň jednou týdně, zatímco u žen je to 36 %. Frekvence sportování nebo jiných fyzických aktivit se výrazně liší v závislosti na věku. Největší rozdíl je zaznamenán u mladší skupiny (15–24 let): 59 % mladých mužů ve srovnání s 47 % mladých žen sportuje nebo provozuje jinou fyzickou aktivitu alespoň jednou týdně, zatímco 12 % mladých mužů ve srovnání se 6 % mladých žen se věnuje sportu nebo jiné fyzické aktivitě nejméně pětkrát za týden. Tento rozdíl se u starších věkových skupin zmenšuje.

² Tento 1. informační list je aktualizací přehledů sestavených organizací Yellow Window v rámci společného projektu Evropské unie a Rady Evropy s názvem „Balance in sport. Tools to implement gender equality“ (Rovnováha ve sportu. Nástroje pro implementaci rovnosti žen a mužů) spuštěného v roce 2016.

³ Ostatní fyzické aktivity, jako je chůze, jízda na kole, tanec, zahradnictví atd.

⁴ Zdroj: Evropská komise (2018). Speciální Eurobarometr 472 „Sport a fyzická aktivita“

Rozdíly mezi muži a ženami lze pozorovat ve vztahu k prostředí, kde se sportuje nebo kde se provozují jiné fyzické aktivity⁵. Muži častěji vykonávají fyzickou aktivitu ve sportovním klubu nebo v práci a ženy doma nebo na cestě mezi domovem a školou, v práci nebo v obchodech. V souladu s tímto pozorováním se více mužů než žen domnívá, že místní sportovní kluby a další místní poskytovatelé nabízejí mnoho příležitostí k fyzické aktivitě. Tyto rozdíly mohou souviset s tradičními genderovými rolemi přisuzovanými ženám a mužům: například ženy běžně plní pečovatelské role, což může vysvětlit prostředí, ve kterém většinou provozují sport nebo jiné fyzické aktivity. Muži jsou dvakrát častější než ženy ve sportovním klubu (16 % proti 8 %).⁶

CO MOTIVUJE DÍVKY/ŽENY A CHLAPCE/MUŽE KE SPORTOVÁNÍ?

Muži i ženy jsou motivováni ke sportovním nebo jiným pohybovým aktivitám zlepšením svého zdraví (53 %, respektive 55 %) a kondice (48 % a 47 %). Ačkoli se rozdíly u mnoha ukazatelů zmenšují, lze stále pozorovat mírné rozdíly mezi muži a ženami ve vztahu k tomu, co lidi motivuje ke sportovním nebo jiným pohybovým aktivitám. Zatímco muži se věnují sportu nebo fyzické aktivitě, aby se bavili (33 %), byli s přáteli (22 %) nebo aby zlepšovali svou fyzickou výkonnost (29 %), ženy se zabývají kontrolou své váhy (24 %), zlepšení svého fyzického vzhledu (21 %) nebo potlačení vlivů stárnutí (15 %).⁷ Tyto rozdíly lze vysvětlit potřebou dodržovat genderové stereotypy: očekává se, že muži budou silní a atletičtí, a ženy budou vypadat hezky, štíhle a mladě.

Tyto genderové rozdíly jsou silnější ve věkové skupině 15–24 let, kde se jeví, že chlapci více než dívky přikládají důležitost zábavě (48 %, respektive 38 %), tomu, že jsou s přáteli (41 %, respektive 23 %) a soutěživosti (17 %, respektive 5 %). Fyzický vzhled je stejně důležitý pro obě pohlaví (29 % u chlapců a 30 % u dívek), ale dívky mají tendenci přikládat větší význam kontrole hmotnosti (24 % oproti 20 % u chlapců), zatímco chlapci upřednostňují zlepšení kondice (55 % oproti 48 % u dívek).⁸

CO JIM BRÁNÍ VE SPORTOVÁNÍ?

V EU je prvním a hlavním důvodem neúčasti na sportu nedostatek času, následovaný nedostatkem zájmu či motivace, zdravotním postižením nebo nemocí a náklady. Ve skutečnosti 40 % respondentů, kteří odpověděli v průzkumu Eurobarometer, uvedlo, že si na sportování nebo fyzickou aktivitu nedokázalo najít čas. Zatímco nedostatek času je považován za překážku jak u mužů (40 %), tak u žen (39 %), zdá se, že aspekty jako nedostatek zájmu nebo motivace jsou častější u žen než u mužů (22 % v porovnání s 19 %).

Tyto výsledky ukazují, že většina fyzicky neaktivních žen necítí ani touhu, ani potřebu se do těchto aktivit zapojit. Tento nedostatek zájmu úzce souvisí s rodinnými povinnostmi a odpovědností, které jsou po celá desetiletí považovány za ženské práce. Ženy, které se nezúčastňují fyzických aktivit nebo sportu, jsou obecně velmi zaneprázdněny rodinnými a domácími záležitostmi. Péče o děti, péče o dům a správa domácnosti jsou považovány za hlavní aktivity žen v jejich volném čase. Tyto rodinné povinnosti jsou zvláště významnými překážkami účasti na sportu zejména u žen z dělnického prostředí nebo z etnických menšin, kde je zvláště výrazné rozdělení domácích úkolů na základě pohlaví.⁹

ÚČAST NA VRCHOLOVÉM SPORTU

ROZDÍL V ÚČASTI NA OLYMPIJSKÝCH HRÁCH SE ZMENŠUJE ...

Míra účasti žen na olympijských hrách se neustále zvyšuje. Nejnovější údaje Mezinárodního olympijského výboru (MOV) ukazují, že 45 % účastníků letních olympijských her v roce 2016 v Rio de Janeiru byly ženy. V současné době je již poměr účastníků a účastnic vyvážený.

Podíl účastnic na letních olympijských hrách od roku 1992 do roku 2016						
1992	1996	2000	2004	2008	2012	2016
28.8%	34.0%	38.2%	40.7%	42.4%	44.2%	45.0%

V Riu mělo šest zemí z 206 (3 %) výpravu s převahou žen. Tři z nich (Nový Zéland, Austrálie a USA) dosáhly rovnováhy mezi muži a ženami¹⁰.

- ▶ Nový Zéland, 50 % žen (99 žen, 98 mužů)
- ▶ Austrálie, 51 % (213 žen, 208 mužů)
- ▶ Spojené státy, 53 % (292 žen, 264 mužů)
- ▶ Kanada, 59 % (183 žen, 127 mužů)
- ▶ Čína, 62 % (243 žen, 151 mužů)
- ▶ Portoriko, 68 % (27 žen, 13 mužů)

Účast na zimních olympijských hrách je o něco nižší, přičemž 41 % účastníků poslední olympiády v Pchjongjangu byly ženy. Nicméně od roku 1992 se tento poměr zvyšuje, s výjimkou mírného poklesu v roce 2014.

Podíl účastnic na zimních olympijských hrách od roku 1992 do roku 2018							
1992	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
27.1%	30.0%	36.2%	36.9%	38.2%	40.7%	40.3%	41.2%

Rozdíl v účasti byl dále snížen na olympijských hrách mládeže, kde podíl žen na zimních olympijských hrách mládeže v Lillehammeru v roce 2016 činil 46,5 % a na letních olympijských hrách mládeže v Buenos Aires v roce 2018 pak 49,7 %.

... AVŠAK ROZDÍL V ODMĚŇOVÁNÍ VE VRCHOLOVÉM SPORTU NIKOLI

Navzdory tomuto nárůstu počtu sportovkyň, které se účastní olympijských her, existují důkazy o rozdílech v odměňování žen a mužů ve vrcholovém sportu, včetně smluvních výdělků sportovců, sponzorství, podpory a finančních odměn. Přestože se rozdíly v odměňování žen a mužů ve sportu vyhodnocuje jen zřídka,¹¹ časopis Forbes každoročně zveřejňuje seznam nejlépe placených sportovců světa.¹² V roce 2019 je jedinou ženou, která pronikla do Forbesova seznamu nejlépe placených sportovců světa, Serena Williams na 63. místě.

Podle studie BBC provedené v roce 2015¹³ se v 10 z 35 sportů, které vyplácejí odměny, neplatí sportovkyním a sportovcům stejně vysoké částky. Například celková dotace na odměny pro Světový pohár žen ve fotbale v roce 2015 činila 15 milionů USD, zatímco pro Světový pohár mužů ve fotbale v roce 2018 činila 791 milionů USD.¹⁴

¹⁰ Účast žen a mužů na olympijských hrách nelze považovat za vyčerpávající ukazatel rovnosti žen a mužů vzhledem k tomu, že proces výběru sportovců (založený na výkonu) je většinou nezávislý na konkrétní zemi.

¹¹ Zdroj: Women on Boards (2016). Gender Balance in Global Sport Report.

¹² Zdroj: Forbes (2019), „The World's Highest-Paid Athletes“, k dispozici na adrese www.forbes.com/athletes/#507939b155ae a „Why Is Serena Williams The Only Woman On The List Of The 100 Highest-Paid Athletes?“, k dispozici na adrese <https://www.forbes.com/sites/kimlessler/2019/06/14/why-is-serena-williams-the-only-woman-on-the-list-of-100-highest-paid-athletes/#332b875ffa98>.

¹³ Zdroj: BBC (2015), „Men get more prize money than women in 30% of sports“. K dispozici na adrese: www.bbc.co.uk/newsround/29789953. Poslední přístup dne 27. června 2019.

¹⁴ Zdroj: Forbes (2018), „The Evolution of FIFA World Cup Prize Money“. K dispozici na adrese www.forbes.com/sites/niallmccarthy/2018/06/05/the-evolution-of-fifa-world-cup-prize-money-infographic/#29dfb11a6ca5.

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

⁹ „Gender equality in sports. Access for Girls and Women to Sport Practices“, Council of Europe Publishing, 2011, <https://edoc.coe.int/en/gender-equality/6957-gender-equality-in-sports.html>.

Dalším důležitým aspektem, který je třeba vzít v úvahu, jsou velké rozdíly mezi profesionálním a neprofesionálním sportem. Například v Itálii šest národních sportovních federací (fotbal, basketbal, cyklistika, motorový sport, box a golf) neuznává profesionální sportovní status žen.¹⁵ V neprofesionálních sportech přetrvávají rozdíly v platech, přičemž sportovkyně jen zřídka vstupují na národní nebo mezinárodní sportovní a se sportem související trhy.¹⁶

Zaměstnání a dobrovolné pozice ve sportu

Ve sportu je zaměstnáno o něco více mužů než žen (55 % oproti 45 %).¹⁷ Pracují buď ve sportovních povoláních ve sportovním odvětví (například profesionální sportovci, profesionální trenéři) a mimo odvětví sportu (například trenéři školních sportů), nebo v jiných než sportovních povoláních ve sportovním sektoru (například recepční ve fitness centrech). Stejný trend platí pro muže a ženy, kteří se zabývají dobrovolnou prací na podporu sportovních aktivit (8 % oproti 4 %).¹⁸

Role mužů a žen ve sportu bývají odlišné. V dobrovolnickém sektoru^{19, 20} muži častěji zastávají roli trenéra/kouče (30 % oproti 23 %) nebo rozhodčího či delegáta (12 % oproti 10 %). Naopak více mužů než žen odpovídá za administrativní úkoly (19 % oproti 17 %), zatímco obě pohlaví se rovnoměrně podílejí na podpoře každodenních činností klubu (20 %) a na zajišťování dopravy (10 % mužů a 11 % žen).

Některé z těchto rozdílů se přibývajícím věkem obrací. Ve skutečnosti je ve věkové skupině od 15 do 24 let více žen než mužů trenérkami/koučkami (31 % oproti 26 %) a více se podílejí na organizaci sportovních akcí (42 % oproti 33 %), zatímco v rolích rozhodčích nebo delegátů jsou obě pohlaví zastoupena stejně (18 %).

TRÉNOVÁNÍ

Přestože existuje obecný nedostatek centralizovaných údajů o akreditovaných trenérech na evropské úrovni rozčleněných podle pohlaví, obecně se má za to, že ve všech oblastech a úrovních sportu existuje výrazný nedostatek zastoupení žen trenérek. Jak je uvedeno ve zprávě, kterou si objednala Rozšířená dílčí dohoda pro sport Rady Evropy (2011):²¹

- ▶ ženy představují mezi trenéry zaměstnanými ve vrcholovém sportu menšinu,
- ▶ procento žen trenérek se s postupem směrem k vrcholovému sportu snižuje,
- ▶ ženy trenérky spíše trénují sportovce v typicky ženských sportech než sportovce v tradičních mužských sportech,
- ▶ ženy trenérky téměř výhradně trénují ženy, mladé lidi nebo děti.

Pro ilustraci těchto bodů jsou uvedeny dva příklady. Zprvu, pouze 11 % akreditovaných trenérů z Evropy účastnících se olympijských her v Londýně v roce 2012 byly ženy.²² Zadržím, nedávná zpráva o hlavních trenérech ženských týmů kolektivních sportů²³ ukazuje, že u těchto týmů jsou častěji trenéry muži, zejména ve sportech, které tradičně hrají muži. Mezi příklady patří alpské lyžování (90,9 %), atletika (82,3 %), plavání (82,1 %), vodní pólo (78,1 %), potápění (77,1 %) a lední hokej (70,8 %). Naopak ženy trenérky vedou ženské týmy v pozemním hokeji (84,2 %), lacrossu (91,2 %), jezdeckém sportu (76,5 %) a ragby (85,7 %). Tato čísla mohou naznačovat, že trenérky se neúčastní nebo jsou vyloučeny z realizačních týmů u sportů, které jsou tradičně vnímány jako mužské.

Tuto akutní nerovnováhu lze vysvětlit stereotypním vnímáním trénování jako mužského povolání (profese) vyžadujícího tradiční mužské rysy a převládající hegemonickou maskulinitou ve sportovním prostředí. Výzkum²⁴ skutečně naznačuje, že maskulinní kultura sportu vyděluje ženské trenéry. V důsledku toho se snižuje jejich motivace a sebevědomí. Výzkum²⁵ také ukazuje, že rozvoj trenérské kariéry u žen ovlivňují organizační faktory. Mezi systémové překážky, které vyčleňují ženy trenérky z veřejných sportovních organizací, patří pracoviště s dominancí mužů, která stanoví maskulinizované standardy pro nábor a kariéru, pracovní prostředí nepřátelské rodině, význam síti ovládaných mužů a nedostatek ženských vzorů. Ve skutečnosti je po desetiletí příliš silné zastoupení mužů ve sportu výsledkem tzv. „homologní reprodukce“, kdy muži trenéři mají tendenci najímat ty, kteří se jim nejvíce podobají, tj. další muže. Navíc se zdá, že mezi trenéry existuje souvislost mezi genderovým podílem sportovců a poměrem žen a mužů, protože bývalí (mužští) sportovci se stali (mužskými) trenéry.²⁶

Není proto překvapující, když literatura na toto téma²⁷ naznačuje, že je velmi nepravděpodobné, že by se studentky koučování nakonec staly trenérkami. Proto je třeba zavést opatření k potírání multidimenzionálních překážek (překračujících individuální, mezilidské, organizační a kulturní úroveň), které ženy odrazují a brání jim, aby se staly trenérkami nebo v práci trenérek pokračovaly.

PŘÍSTUP K VEDOUCÍM POZICÍM

GENDEROVĚ NEVYVÁŽENÉ ZASTOUPENÍ NA ROZHODOVACÍCH POZICÍCH VE SPORTOVNÍCH ORGANIZACÍCH

Poslední statistiky²⁸ ukazují, že navzdory postupně rostoucí míře účasti žen ve sportu je stále jen velmi málo žen na vedoucích pozicích v olympijských a paralympijských výborech, v evropských a národních řídicích sportovních orgánech a v národních sportovních federacích. Údaje MOV ukazují, že ženy tvoří pouze 6,3 % na postech prezidentů národních olympijských výborů (NOV) (13 z 205) a 15,2 % generálních sekretářů NOV (31 z 205).²⁹

Podle údajů poskytnutých evropskými olympijskými výbory a shromážděných ve 22 evropských zemích je na tom nejlépe Norsko, které se blíží rovnému postavení žen a mužů, přičemž ženy zaujímají 43 % vedoucích pozic, zatímco ve 13 zemích z 22 je to méně než 30 %.³⁰

15 Zdroj: Laura Capranica et al., (2013), „The Gender Gap in Sport Performance: Equity Influences Equality“, International journal of sports physiology and performance 8(1):99-103.

16 Zdroj: Ibid.

17 Zdroj: Eurostat (2018). Eurostat Compact Guides: Sport statistics – vydání 2018.

18 Zdroj: Evropská komise (2018). Speciální Eurobarometr 472 „Sport a fyzická aktivita“.

19 Zdroj: Ibid.

20 Pro povolání související se sportem nebyly nalezeny žádné údaje rozčleněné podle zaměstnání.

21 Zdroj: Pfister G. (2011). „Gender equality and (elite) sport“. Zpráva sestavená pro Rozšířenou dílčí dohodu pro sport Rady Evropy.

22 Zdroj: International Council for Coach Education and Leeds Metropolitan University (2014). Prezentace na 6. světové konferenci IWG o ženách a sportu: „Gender & Coaching Report Card: London 2012 Olympics“. Poslední přístup 6. července 2019 na adrese: https://www.icce.ws/_assets/files/news/IWG/Leanne_Norman-Gender_Coaching_Report_Card.pdf.

23 Zdroj: LaVoi N. (2018), „Head Coaches of Women's Collegiate Teams – A comprehensive report on select NCAA division-I institutions 2017-2018“, Tuckerovo středisko pro výzkum dívek a žen ve sportu a Aliance trenérek.

24 Zdroj: Norman L. (2012), „A crisis of confidence: women coaches' responses to their engagement in resistance“, Sport, Education and Society, sv. 19, číslo 5, strany. 532–551.

25 Zdroj: Greenhill J., Auld C., Cuskelly G. and Hooper S. (2009), „The impact of organisations factors on career pathways for female coaches“, Sport Management Review, 12, strany. 229–240.

26 Zdroj: Pfister G. (2011), „Gender equality and (elite) sport“, zpráva sestavená pro Rozšířenou dílčí dohodu pro sport Rady Evropy.

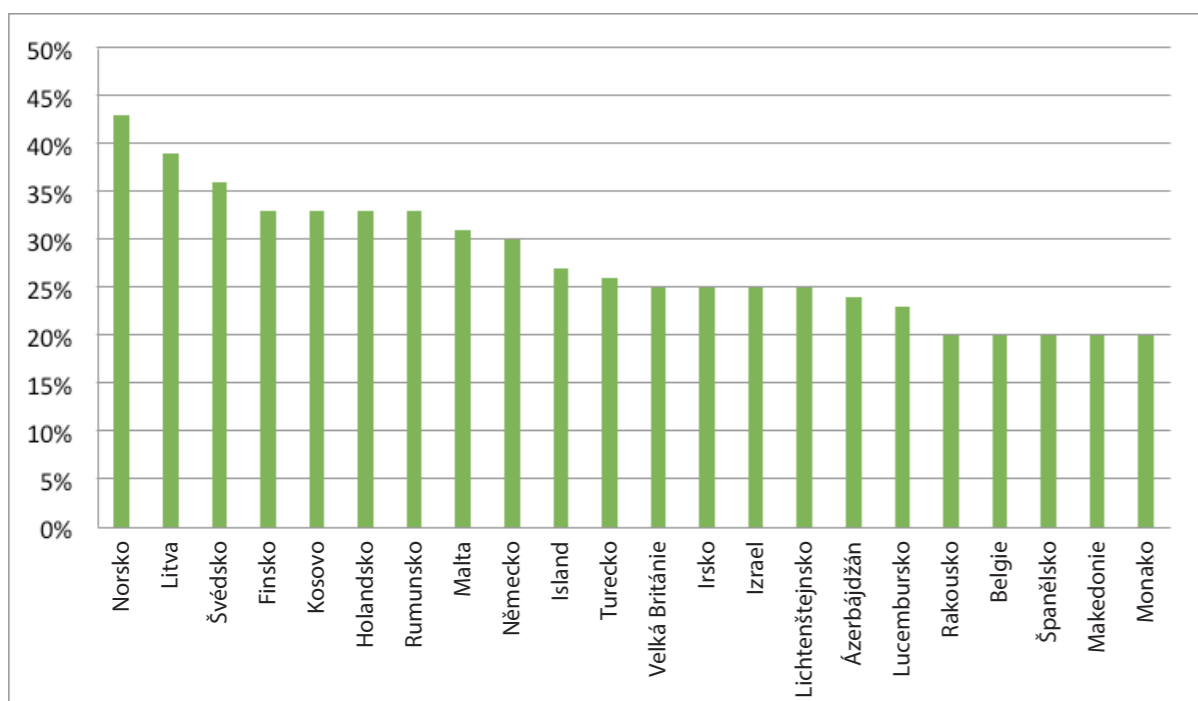
27 Zdroj: Fastig K., Sveta Sand T. and Knorre N. (2013), „European female sport students as future coaches?“, European Journal for Sport and Society, sv. 10, číslo 4, strany. 307–323.

28 Podrobnější informace o nejnovějších statistických údajích naleznete například ve zprávě Women on Boards o genderové rovnováze v globálním sportu z roku 2016 nebo ve zprávě Evropského institutu pro rovnost žen a mužů za rok 2015 o rovnosti žen a mužů v rozhodování a řízení.

29 Zdroj: Mezinárodní olympijský výbor.

30 Evropské olympijské výbory, Gender Equality in Sport Commission, zpravodaj, listopad 2017.

Procento žen ve vedoucích funkcích evropských národních olympijských výborů

Toto nedostatečné zastoupení žen ve vedoucích funkcích ve sportu lze vysvětlit převládajícími maskulinizovanými sportovními nastaveními a stereotypními genderovými rolemi, ale také genderově slepými nebo zaujatými institucionálními normami a postupy. Mnoho členů výkonných rad je voleno svými vrstevníky, kteří často volí nové vůdce, kteří mají podobné vlastnosti jako oni.

INICIATIVY VE SPORTOVNÍM HNUTÍ

S cílem zajistit vyváženější zastoupení žen a mužů ve vedoucích funkcích ve sportu vydává několik institucí politická doporučení, stanovuje cíle nebo realizuje iniciativy. Několik příkladů je popsáno dále.

Například Mezinárodní olympijské a paralympijské výbory se zabývají zvyšováním počtu žen na vedoucích pozicích. Oba mezinárodní výbory si stanovily cíle (20 %, respektive 30 %) zvýšit počet rozhodovacích funkcí pro ženy (zejména ve výkonných orgánech) v olympijských a paralympijských hnutích. Oba mezinárodní výbory podnikají doplňkové iniciativy na podporu dosažení těchto cílů.

Jedenáct sportovních federací v kontinentální Evropě³¹ se rozhodlo zavést genderové kvóty, které přispějí k vyváženému zastoupení žen a mužů v jejich nejvyšších rozhodovacích orgánech (výkonný výbor, prezidium a správní rada) nebo v radách, výborech a komisích.

Přestože komise nebo výbory „Ženy ve sportu“ jsou ve sportovních organizacích stále populárnější, jsou i tak dosud poměrně vzácné. Tyto struktury lze nalézt v mezinárodních a národních olympijských a paralympijských výborech a také v pěti sportovních federacích v kontinentální Evropě. V rámci svého mandátu navrhují politiky na zvýšení účasti žen ve sportu na všech úrovních, včetně vedoucích pozic.

Vládní orgány odpovědné za oblast politiky sportu také hrají roli při prosazování opatření ke zvýšení počtu žen na vedoucích pozicích ve sportu.

31 Mezinárodní zápasnická federace v Evropě, Evropská šermířská konfederace, Evropská házenkářská federace, Evropská střílečká konfederace, Evropská vzpěračská federace, Unie evropských fotbalových asociací, Evropská hokejová federace, FIBA Evropa, Evropská triatlonová unie, Evropská unie stolního tenisu a Evropská unie Taekwondo. Zdroj: Evropský institut genderové rovnosti (2015), „Gender Equality in Power and Decision-Making – Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States“.

MUŽI A ŽENY VE SPORTOVNÍCH MÉDIÍCH: MUŽSKÝ SVĚT

SPORTOVNÍ ZPRÁVY DĚLAJÍ MUŽI

Sportovní média jsou po celém světě prostředím, kde dominují muži, více zviditelňují sporty tradičně provozované muži (jako je fotbal) a masivně informují o mužských sportovcích a jejich výkonech.

Mezinárodní průzkum sportovního tisku 2011³² dospěl k závěru, že více než 90 % článků bylo napsáno novináři muži a více než 85 % článků bylo zaměřeno na sportovce muže. Přesněji řečeno pouze 8 % analyzovaných sportovních článků bylo napsáno novinářkami.³³

Stejně jako v jiných oborech lze i v médiích pozorovat horizontální a vertikální segregaci, což znamená, že ženy se sportovním médiím na všech úrovních odcizují. Ženy nejsou v médiích jen nedostatečně zastoupeny na vedoucích pozicích. Témata, kterými se novinářky zabývají, bývají stereotypně spojována s rolemi žen. Jak například uvádí zpráva Mediálního centra pro ženy (WMC) 2015,³⁴ novinářky ve Spojených státech amerických se zabývaly zejména tématy, jako je zábava, vzdělávání, životní styl a zdraví, zatímco sport je stále převážně maskuliní doménou, bez ohledu na typ média. Pouze 10 % sportovních zpráv v novinách je připisováno novinářkám. Tento podíl se zvyšuje na 21 % u internetových zpráv a 14 % u tiskových agentur.

Ačkoli se některé trendy nemění, zpráva WMC zaznamenala pokles celkové disparity mezi ženami a muži v médiích (41 % zpráv podávaných ženami a 59 % muži) ve srovnání s předchozí zprávou (38 % a 62 %).³⁵

VYOBRAZENÍ A POKRYTÍ ŽENSKÉHO SPORTU JE STÁLE GENDEROVĚ ZAUJATÉ

Na mezinárodní úrovni a v průběhu času nebyla realita ženských sportovních výkonů v mediálních obrazech sportovních žen přesně vykreslována.³⁶ Existuje řada výzkumů analyzujících zastoupení sportovců v různých mediálních kanálech, pokrý-

Genderová nerovnost ve sportovních médiích

vajících různá období ve více zemích. Obecně jsou sportovkyně ve sportovních médiích mnohem méně zastoupeny než sportovci. Kromě toho bývají sportovkyně zobrazovány stereotypně, komicky, sexualizovaně a sexisticky. Jejich fyzický vzhled, ženskost nebo sexualita jsou zmiňovány častěji než jejich sportovní schopnosti. Například mezi lety 1997 a 2008 mělo na obálce ženy pouze 38 (5,6 %) z 676 čísel amerického časopisu Sports Illustrated, přičemž 12 z nebyly sportovkyně, ale modelky v plavkách.³⁷

Média a sporty používají genderové stereotypy k udržení genderové nerovnosti a zdůraznění rozdílů mezi pohlavími.³⁸ Ženy nejsou považovány za „skutečné sportovce“, protože média na jedné straně objektivizují ženy a upozorňují na aspekty jejich těl a na druhé straně přispívají k reprodukci hegemonické maskulinity.³⁹ Mediální vyobrazení sportovkyň ovlivňující genderovou orientaci mají dopad na účast žen ve sportu a na trénování, jakož i na vedoucí pozice ve sportu.

32 Mezinárodní průzkum sportovního tisku shromáždil a analyzoval 17 777 článků o sportu z 80 novin ve 22 různých zemích: Austrálie, Brazílie, Kanada, Dánsko, Anglie, Francie, Německo, Řecko, Malajsie, Nepál, Nový Zéland, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Skotsko, Singapur, Slovensko, Slovinsko, Jihoafrická republika, Švýcarsko a USA.

33 Zdroj: Horky T. a Nieland J-U. (2011), ISPS 2011 – First results of the International Sports Press Survey 2011. Prezentace k dispozici na adrese: www.playthegame.org/fileadmin/image/PTG2011/Presentation/PTG_NielandHorky_ISPS_2011_3.10.2011_final.pdf.

34 Zdroj: Mediální centrum pro ženy (2019), „The Status of Women in the U.S. Media 2019“.

35 Zdroj: Ibid.

36 Zdroj: Sherry E., Osborne A. and Nicholson M. (2016), Sex Roles, 74, číslo 7, strany 299–309.

37 Zdroj: Women's Sports and Fitness Facts and Statistics, Women's Sports Foundation, www.womenssportsfoundation.org/wp-content/uploads/2016/08/wsf-facts-march-2009.pdf.

38 Zdroj: Trolan E. J. (2013), „The impact of the media on gender inequality within sport“, Procedia – Social and Behavioral Sciences, 91, strany 215–227.

39 Zdroj: Ibid.

University of Cambridge⁴⁰ zkoumala používání jazyka při podávání zpráv o ženách a mužích ve sportu s využitím databáze více než miliardy napsaných a vyřčených anglických slov z široké škály mediálních zdrojů.⁴¹ Ve vztahu ke sportu bývají muži zmiňováni téměř třikrát častěji než ženy. Stejný online článek zdůrazňuje, že ve srovnání s muži je u žen neúměrně často zmiňován jejich vzhled, oblečení a osobní život a že estetika žen je do značné míry upřednostňována před jejich sportovní výkonností. Nejčastější výrazy spojené s ženami (ale nikoli s muži) ve sportu nebo používané v souvislosti s nimi jsou „věk“, „starší“, „těhotná“ a „vdaná“ nebo „svobodná“. Naopak slova nejčastěji volená pro popis mužů ve sportu jsou „nejrychlejší“, „silný“, „velký“, „opravdový“ a „skvělý“. Při popisech žen a mužů se liší i výběr sloves. Zatímco slova „žena“ nebo „ženy“ jsou obvykle spojována se slovesy jako „soutěžit“, „účastnit se“ a „usilovat“, slova „muž“ nebo „muži“ se obvykle kombinují se slovesy „porazit“, „zvítězit“, „dominovat“ a „bojovat“.

Ačkoli v posledních 25 letech byly zaznamenány některé pozitivní změny, očekává se, že⁴² mediální pokrytí ženských sportů v televizi zůstane spíše nezměněno, jak naznačuje průběžná studie.⁴³ Na druhou stranu důkazy z výzkumu⁴⁴ naznačují, že ve srovnání s tradičními médii hrají důležitou roli při stanovování agendy inkluзивity pro sportovní a mediální pokrytí (zejména pro olympijské hry) s ohledem na pohlaví, národnost a různé sporty sportovní zpravodajské weby.

NÁSILÍ VE SPORTU NA ZÁKLADĚ POHLAVÍ: SKUTEČNĚ EXISTUJE!

DEFINOVÁNÍ A POSUZOVÁNÍ NÁSILÍ NA ZÁKLADĚ POHLAVÍ

Přes skutečnost, že sport podporuje etické hodnoty, fair play a integritu, k násilí dochází i ve sportovním kontextu. V některých případech je násilí namířeno proti člověku z důvodu jeho pohlaví (včetně genderové identity nebo projevu). Tento jev se chápe jako genderové násilí a může zahrnovat sexuální obtěžování a zneužívání, sexuální napadení, fyzické nebo emocionálně-psychologické násilí a násilí LGBTQI⁴⁵. Tyto formy násilí na základě pohlaví se vzájemně nevylučují. Ve skutečnosti se překrývají. Ve sportu je násilí založené na pohlaví obvykle způsobeno zneužíváním mocenských vztahů usnadňovaným organizační kulturou, která takové chování ignoruje, popírá nebo mu nedokáže zabránit.

Média upozornila na některé případy tohoto násilí, které se dostaly před soud, a několik organizací po celém světě vede záznamy o případech násilí ve sportu na základě pohlaví. Nedávné příklady, jako jsou americké gymnastky nebo skandály anglického fotbalového svazu, mohou poskytnout představu o rozsahu a složitosti tohoto jevu.

Šestnáct členských států EU a dva státy mimo EU⁴⁶ se pokusily odhadnout rozsah určitých forem násilí ve sportu na základě pohlaví. Přibližná a spolehlivá čísla vyjadřující realitu problému v Evropě však dosud neexistují. Výzkum, který byl dosud proveden, neumožňuje srovnání, zejména kvůli nedostatku konsensu o definici násilí na základě pohlaví a co toto násilí zahrnuje.

Žádná z 38 existujících studií nepoužívá definici, která zahrnuje všechny formy násilí na základě pohlaví, nebo ji používá jako podpůrný princip,⁴⁷ a většina studií se zaměřuje na sexuální násilí, aniž by zohledňovala psychologické a emoční aspekty násilí na základě pohlaví. Většina existujících studií byla navíc provedena na dětech a mladých lidech.

JAK VELKÝ TENTO PROBLÉM JE?

Údaje z několika studií⁴⁸ provedených v evropských i mimoevropských zemích nám umožňují říci, že genderové násilí ve sportu postihuje především ženy, jak ukazuje následující tabulka. Sexuální násilí se týká i chlapců a mužů, avšak v menší míře, s výjimkou Zambie, kde sexuální obtěžování postihuje 72 % mužů (ve srovnání s 66 % žen).

Pohlaví	Sexuální obtěžování (VB) – do 16		Sexuální násilí (Belgie a Nizozemsko) – do 18		Sexuální obtěžování (Zambie) – průměrný věk 20 let		Sexuální zneužívání (Quebec) – průměrný věk 14–17 let		Sexuální násilí (Německo) – průměrný věk 21,58 roku		Sexuální obtěžování a zneužívání mužským trenérem (Švédsko) – průměrný věk 25 let	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Žena	1 500	34	380	17	120	66	1 426	13.8	411	48.1	18	7.0
Muž	284	17	198	11	154	72	1 281	3.2	170	25.3	8	3.6
Celkový počet	6 124		4 043		440		2 707		1 529		477	

Obecně mají lidé tendenci spojovat násilí na základě pohlaví se zneužíváním trenéry nebo jiným personálem z doprovodu sportovců, jako jsou lékaři, fyzioterapeuti nebo manažeři. Důkazy však ukazují, že pachatelé jsou často i sportovci. Údaje o sexuálním obtěžování a zneužívání dětí a dospívajících ve sportu z Velké Británie, Belgie a Nizozemska ukazují, že obtěžování a zneužívání přicházelo hlavně od jiných sportovců. Pachatelé jsou také častěji muži, ale údaje z Norska⁴⁹ a z České republiky⁵⁰ uvádějí případy obtěžování ze strany žen (13 %, respektive 28 %).

Sexuální obtěžování a zneužívání	Ze strany sportovců	Ze strany trenérů	Ze strany ostatních dospělých
Sexuální obtěžování ⁵¹	66%	21%	20%
Sexuální újma ⁵²	88%	8%	6%
Sexuální násilí ⁵³	33%	17%	41%

40 Viz: www.cam.ac.uk/research/news/aesthetics-over-athletics-when-it-comes-to-women-in-sport.

41 Více informací o Cambridgeském anglickém korpusu a sportovním korpusu naleznete na adrese: www.cambridge.org/gb/about-us/what-we-do/cambridge-english-corpus.

42 Zdroj: Cooky C., Messner M. A. a Musto M. (2015), *Communication & Sport*, sv. 3, č. 3, strany 261–287.

43 Zdroj: Cooky C., Messner M. A. a Hextrum R. H. (2013), „Women Play Sport, But Not on TV: A Longitudinal Study of Televised News Media“, *Communication & Sport*, sv. 1, č. 3, strany 203–230.

44 Zdroj: Eagleman A., Burch L. M. a Vooris R. (2014), „A Unified Version of London 2012: New-Media Coverage of Gender, Nationality and Sport for Olympics Consumers in Six Countries“, *Journal of Sport Management*, 28, strany 457–470.

45 Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual, Queer nebo Intersex.

46 Belgie, Chorvatsko, Česká republika, Dánsko, Německo, Finsko, Francie, Řecko, Maďarsko, Irsko, Lotyšsko, Nizozemsko, Norsko (mimo EU), Slovensko, Španělsko, Švédsko, Turecko (mimo EU) a Spojené království. Zdroj: Evropská komise – Výkonná agentura pro vzdělávání, kulturu a audiovizuální oblast (2016), studie o násilí ve sportu na základě pohlaví.

47 Zdroj: Ibid.

48 Zdroje: Alexander et al (2011), *The Experiences of Children Participating in Organised Sport in the UK*; Vertommen et al (2016), „Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium“, *Child Abuse and Neglect*, 51, 223–236; Fasting et al (2015), *Gender-based Violence in Zambian Sport: Prevalence and Prevention*; Parent et al (2015), *Sexual violence experienced in the sport context by a representative sample of Quebec adolescents*, *Journal of Interpersonal Violence*, 31(16), 2666–2686; Ohlert et al (2017), „Sexual violence in organized sport in Germany“, *German Journal of Exercise and Sport Research* 48(1), 59–68; Susanne Johansson a Carolina Lundqvist (2017), „Sexual harassment and abuse in coach–athlete relationships in Sweden“, *European Journal for Sport and Society*, 14:2, 117–137, DOI: 10.1080/16138171.2017.1318106.

49 Fasting K., Brackenridge C. a Sundgot-Borgen J. (2003), „Experiences of Sexual Harassment and Abuse among Norwegian Elite Female Athletes and Nonathletes“, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74:1, 84–97, DOI: 10.1080/02701367.2003.10609067.

50 Zdroj: Ibid.

51 Zdroj: Alexander et al (2011), „The Experiences of Children Participating in Organised Sport in the UK“.

52 Zdroj: Ibid.

53 Zdroj: Vertommen et al (2016), „Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium“, *Child Abuse and Neglect*, 51, 223–236.

Dalším aspektem, který je třeba vzít v úvahu, je, že některé skupiny jsou genderovým násilím více postiženy. Podle studie provedené v Belgii a Nizozemsku se jedná zejména o vrcholové sportovce, sportovce z komunity LGBTI, zdravotně postižené sportovce a sportovce z etnických menšin.⁵⁴

Druh násilí	CELKOVÝ VZOREK % Počet 4 043	ETNICKÁ MENŠINA % Počet 334	SPORTOVCI LGBT % Počet 308	VRCHOLOVÍ SPORTOVCI % Počet 112	ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÍ SPORTOVCI % Počet 183
Psychologické Střední nebo závažné zkušenosti	26.1	24.8	34.6	42.0	41.6
Fyzické Střední nebo závažné zkušenosti	10.2	16.4	18.2	23.2	30.3
Sexuální Střední nebo závažné zkušenosti	12.8	17.6	24.4	25.9	31.4

JAK PROTI TOMU BOJOVAT A PŘEDCHÁZET TOMU

Během posledních 20 let bylo zavedeno několik politik k řešení tohoto problému.

Vědomí, že obecný právní rámec v případech násilí ve sportu na základě pohlaví více postiženy, je pro boj proti tomuto problému zásadní. Stojí za povšimnutí, že neexistence specifické legislativy pro stíhání případů násilí ve sportu na základě pohlaví, nejasnost ve vztahu k tomu, co se týká „sexuálního jednání“, nebo různorodá terminologie používaná k označení forem násilí genderového původu napříč zeměmi může představovat určité potíže při řešení případů násilí ve sportu na základě pohlaví. Istanbulská úmluva⁵⁵ je důležitou iniciativou Rady Evropy na ochranu žen před všemi formami násilí a předcházení, stíhání a eliminace takového násilí na ženách, a to i ve sportu. Cílem této úmluvy je vytvořit celoevropský právní rámec pro předcházení násilí na ženách a dívkách a boj proti němu. Byl zřízen nezávislý odborný orgán (GRE-VIO)⁵⁶, který má za úkol sledovat implementaci této úmluvy jednotlivými stranami.

Hodnocení dobré pověsti profesionálních sportovců je velmi důležitým opatřením pro zajištění ochrany sportovců. Ověřování kriminálního pozadí dobrovolných i zaměstnaných pracovníků ve sportu (jako jsou trenéři, vedoucí a terapeutičtí pracovníci) může pomoci chránit potenciální (nezletilé) oběti před sexuálním násilím (včetně sexuálního obtěžování, zneužívání a znásilnění).

Na doplnění stávajících právních předpisů zavedly sportovní organizace interní opatření, postupy, struktury a zdroje na ochranu svých sportovců. Příklady zahrnují pokyny, jak řešit případy sexuálního násilí ve sportu (včetně podpory obětí), opatření na ochranu potenciálních obětí násilí na základě pohlaví a postupy hlášení incidentů, nebo registrační systémy pro zaznamenávání případů pachatelů, kteří byli ve sportovní oblasti disciplinárně potrestáni.

Navzdory chybějícím robustním odhadům prevalence a incidence provádějí různé subjekty po celém světě opatření k zamezení násilí ve sportu na základě pohlaví. Je zajímavé, že se zúčastněné strany spojují s cílem řešit násilí ve sportu na základě pohlaví. V Evropské unii je do partnerství bojujících proti násilí ve sportu na základě pohlaví zapojeno více úrovní, více aktérů a více disciplín. Patří sem vládní, veřejné, soukromé a občanské organizace z různých odvětví, jako je sport, zdraví, vzdělání, práva dětí, mladých lidí, žen a LGBTIQ, rovnost žen a mužů, policie, a péče o děti.

⁵⁴ Zdroj: Ibid.

⁵⁵ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (2011), poslední přístup dne 27. června 2019 na adrese www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008482.

⁵⁶ Více informací o expertní skupině pro boj proti násilí na ženách a domácího násilí najdete na adrese: www.coe.int/en/web/istanbul-convention/grevio.

KONTEXT ZEMĚ

- (Doplní se údaje o účasti žen/dívek a mužů/chlapců ve sportovním světě na vnitrostátní úrovni. Všechny partnerské země projektu ALL IN mohou používat statistiky z kampaně sběru dat)

2

Proč bychom se měli zabývat genderovými nerovnostmi ve sportu?

Na rovnosti mužů a žen ve sportu záleží. Rovnost pohlaví je obecně otázkou férovosti a spravedlnosti. Je zakotvena v řadě právních nástrojů Rady Evropy, jako je Evropská úmluva o lidských právech, Istanbulská úmluva o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, i v dalších standardech rovnosti žen a mužů⁵⁷ a v legislativě platné v evropských zemích.

Tento informační list zkoumá hlavní argumenty podporující systematickou realizaci strategie rovnosti žen a mužů ve všech akcích v oblasti sportu.

VÝHODY ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ VE SPORTU PRO SPOLEČNOST

Podpora přístupu a účasti žen a dívek na mnoha úrovních a oblastech sportu může mít pozitivní dopad na společnost jako celek.

- ▶ Sport poskytuje dívkám, chlapcům, ženám a mužům prostředí příznivé pro vzdělávání a sociální rozvoj jednotlivce a přispívá k podpoře dobrého zdraví a pohody ve společnosti → **veřejné zdraví a sociální rozvoj.**

Například tím, že ženy zastávají vedoucí pozice ve sportovních organizacích, mohou rozvíjet své cenné dovednosti v oblasti řízení, vyjednávání, komunikace a rozhodování tak, aby se staly vůdčími osobami ve všech oblastech komunitního života. Mohou představovat pozitivní vzory a pozitivně ovlivňovat sociální postoje vůči schopnostem žen jako vůdkyň.

- ▶ Sport umožňuje dívkám a chlapcům rozvíjet základní životní hodnoty demokratické společnosti, jako je fair play, úcta k ostatním a dodržování pravidel, týmový duch a tolerance a odpovědnost, což přispívá k jejich přeměně v odpovědné občany → **vzdělání.**
- ▶ Sport může podporovat sociální integraci dívek, chlapců, žen a mužů ze znevýhodněných skupin vystavených vícenásobné diskriminaci (pokud se pohlaví překrývá s jinými důvody diskriminace, jako je věk, rasa, etnický původ, sexuální orientace a postižení) a může přispět k lepšímu porozumění mezi komunitami, a to i v oblastech po skončení konfliktu → **začlenění.**

Větší rovnost žen a mužů ve sportu může přispět k lepší kvalitě života!

V zemích s větší mírou rovnosti žen a mužů je šance na kvalitní život v porovnání se zeměmi s menší mírou této rovnosti asi dvojnásobná.⁵⁸

⁵⁷ Viz www.coe.int/en/web/genderequality/standards-and-mechanisms.

⁵⁸ Holter O. G. (2017), „Gender Equality and Quality of Life – How gender equality contributes to development in Europe. A study of Poland and Norway“. Viz příspěvky na adrese www.eeagrants.org/project-portal/project/PL12-0066.

Mimochodem, sport vývoj ve společnosti pouze nereflektuje, ale je také mocným prostředkem k jeho ovlivňování. Vzhledem k tomu, že je sport dobře viditelný a je jednou z nejsilnějších sociálních institucí, může být důležitým prostředkem pro prosazování rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen a dívek ve společnosti.

Může být rovněž nástrojem pro vzdělávání, informování a zvyšování povědomí o násilí na základě pohlaví. Sportovní aktivity nabízejí příležitost oslovit muže a chlapce, ženy a dívky, aby se zajímali o otázky související s násilím na základě pohlaví, diskriminací na základě pohlaví a stereotypními postoji, například o fyzických schopnostech žen a mužů, o úloze žen v sociálním životě, na vedoucích pozicích atd.

Proč předcházet a bojovat proti násilí ve sportu na základě pohlaví?

Násilí na základě pohlaví postihuje v globálním měřítku jednu ženu ze tří a vyskytuje se i ve sportovním kontextu, a to navzdory etickým hodnotám, které sport podporuje (viz informační list 1).

Ohrožuje fyzické, emoční a duševní zdraví sportovců. Ovlivňuje jejich výkon a kariéru, což může vést k úplnému vypadnutí ze světa sportu. Násilí také podkopává pověst organizací a integritu sportu.

- ▶ Jeho předcházení a boj proti němu může přispět k zajištění toho, aby byl sport bezpečným místem pro všechny a plnil svou úlohu posilovat ženy a dívky.

VÝHODY PRO SPORTOVNÍ ORGANIZACE

Investice do rovnosti žen a mužů mohou mít pro sportovní organizace značný pozitivní dopad.

- ▶ Rovnost pohlaví je obecně spojována s progresivními organizacemi, reagujícími na sociální změny, které mohou zlepšit image organizace v očích vlády, členů, diváků, médií, potenciálních sponzorů a široké veřejnosti → **pozitivní image.**

- ▶ Vzhledem k tomu, že ženy představují více než polovinu evropské populace, jejich větší začlenění nabízí organizaci expanzi na jejím „trhu“ prostřednictvím lepšího dosahu všech skupin a profilů jednotlivců, přitahování většího veřejného zájmu a soukromých investic a následně potenciální nárůst počtu členů → **ekonomický růst.**

Například více trenérů z řad nedostatečně zastoupeného pohlaví může posunout kulturu a dynamiku v organizaci a přilákat více hráčů.

- ▶ Diverzita v týmech a organizacích svádí dohromady různé pohledy, vytváří vícestrannou analýzu předmětných otázek a povzbuzuje všechny k většímu úsilí, což vede k lepším rozhodnutím a výkonům. Může také zvýšit kreativitu, inovace a porozumění členů a podpořit vzájemné učení a motivaci⁵⁹ → **výkonné organizace.**
- ▶ V kontextu, kde sportovní organizace často čelí problémům s náborem trenérů, získáváním dobrovolníků, hledáním rozhodovacích orgánů atd., může investování do žen přinést více lidských zdrojů → **navýšení lidských zdrojů.**

⁵⁹ UEFA a University of St Gallen, „Benefits of Diversity & Inclusion: Outcomes, Challenges & Opportunities“ (2017).

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Návrh Evropské komise na strategické akce v oblasti rovnosti žen a mužů ve sportu (2014–2020)⁶⁰

Tento návrh identifikuje současné výzvy v oblasti rovnosti žen a mužů ve sportu a stanoví některé cíle, kterých má být dosaženo do roku 2020, a to jak na vnitrostátní, tak na mezinárodní úrovni. Uvádí také některé příklady akcí a opatření, které lze za účelem dosažení cílů do roku 2020 provést. Dotýká se několika různých oblastí, včetně:

- ▶ rozhodování
- ▶ trénování
- ▶ násilí na základě pohlaví
- ▶ role médií

Projekt sledování rovnosti pohlaví Mezinárodního olympijského výboru (2018)⁶¹

Obsahuje 25 podrobných doporučení, jejichž cílem je povzbudit účastníky olympijského hnutí (sportovce, funkcionáře, komise, federace a vedení), aby podnikli konkrétní kroky a přijali účinnou změnu k dosažení větší rovnosti žen a mužů v pěti konkrétních oblastech:

- ▶ Sport
- ▶ Zobrazování
- ▶ Financování
- ▶ Řízení
- ▶ Lidské zdroje, monitorování a řízení

KONTEXT ZEMĚ

(Vyplní se podle kontextu pro konkrétní zemi)

- ▶ Hlavní právní předpisy v zemi týkající se rovnosti pohlaví a rovnosti žen a mužů ve sportu
- ▶ Současné politiky a programy
- ▶ Pokyny a standardy sportovních organizací

3 Rovnost pohlaví/ začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve sportu – o co jde?

Tento informační list představuje klíčové definice pohlaví, základ pro dosažení hlubšího porozumění a uvádí některá vysvětlení nerovnosti a rozdílů mezi ženami a muži ve světě sportu. Následuje popis vzájemně se podporujících politických přístupů k dosažení rovnosti žen a mužů, včetně začleňování hlediska rovnosti žen a mužů.

POHLAVÍ A GENDER

POHLAVÍ

Chromozomy, hormony, anatomie

BIOLOGIE

Identifikuje biologické rozdíly mezi ženami a muži.⁶³

Například ve sportu muži obvykle kvůli svým biologickým vlastnostem běží rychleji než ženy.

GENDER

Chování, pohledy, postoje, role

SOCIÁLNÍ KONSTRUKT

Sociálně konstruované role, chování, činnosti a atributy, které daná společnost považuje pro ženy a muže za vhodné.⁶⁴

Muži i ženy se je prostřednictvím socializace naučili a přijali je

Není neměnný: liší se v rámci kultur a napříč kulturami a postupem času

Ustavuje hierarchii, která znevýhodňuje hlavně ženy

Gender je mocenský systém s nerovnou mocenskou strukturou mezi ženami a muži (v rozdělení zdrojů, bohatství, placené a neplacené práce, času, rozhodování, politické moci, uplatňování práv a nároků v rodině a ve všech aspektech sociálního a veřejného života)

Dívky se mnohem aktivněji věnují tanci než hraní ragby. To lze vysvětlit sociálním konstruktem genderu. Společnost obvykle považuje tanec za pro ženy „vhodnější“ činnost než ragby.

i Další definice týkající se rovnosti žen a mužů naleznete v glosáři rovnosti žen a mužů Rady Evropy⁶²

🔗 Viz informační list 1 – Fakta a čísla o genderových (ne)rovnostech a rozdílech

60 http://www.ec.europa.eu/assets/eac/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf

61 <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2018/03/IOC-Gender-Equality-Report-March-2018.pdf>

62 <https://edoc.coe.int/en/gender-equality/6947-gender-equality-glossary.html>

63 I když se tyto soubory biologických charakteristik vzájemně nevylučují, protože existují jedinci, kteří nesou oba, mají tendenci dělit lidi na ženy a muže (Světová zdravotnická organizace).

64 Článek 3C Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva).

Jak lze vysvětlit genderové nerovnosti a rozdíly ve sportu?

- ▶ Konstrukt genderových rolí ovlivňuje situaci a příležitosti žen a mužů ve všech aspektech života, včetně sportu. Sport tradičně byl, a v mnoha ohledech stále je, především doménou mužů.
- ▶ Sport vytvořili muži pro muže. Účast žen na sportu se vyznačuje dlouhou historií vyloučení (vyloučení z některých sportovních klubů a soutěží – teprve od letních olympijských her 2012 mohou ženy soutěžit v boxu atd.), rozdělení (soutěže oddělené podle pohlaví) a diskriminace (například na tenisovém turnaji ve Wimbledonu zavedli spravedlivé odměňování žen a mužů až v roce 2007).
- ▶ Rozvoj sportovních aktivit byl postaven na silném důrazu na výkon a zásluhy („nejlepší“ vyhrává) a zároveň podporoval fyzickou sílu, což je vlastnost obvykle připisovaná mužům.
- ▶ Stereotypy a přesvědčení o úloze žen ve společnosti, například uložením domácích prací a odpovědností za ně, vytvářejí omezení pro zapojení žen do společnosti a do sportu, ať už na úrovni účastnic, sportovkyň, trenérek nebo vůdkyň, v řízení nebo na jiných rozhodovacích pozicích od místní až po mezinárodní úrovni.
- ▶ Genderové stereotypy a tradiční modely mužských a ženských rolí ve společnosti, a zejména ve sportu, svévolně přiřazují ženám a mužům charakteristiky a role v této oblasti.

Například některé sporty, jako je box nebo baseball, nebo způsoby, jak je provozovat, jako je snaha o fyzický výkon nebo duch soutěživosti, jsou považovány za „mužské“. Tanec, krasobruslení, fitness, sport provozovaný za účelem zlepšení fyzického vzhledu nebo kontroly hmotnosti nebo pozice ve sportovních klubech, jako je sekretářka nebo pečovatelka o děti a mladé sportovce, jsou vnímány jako „ženské“.

Genderové stereotypy a tradiční modely ovlivňují:

- ▶ Přístup a účast na mnoha úrovních a oblastech sportu.
- ▶ Organizační kulturu sportovních organizací z hlediska předávaných norem a hodnot a z hlediska dynamiky moci, procesů a praktik, které jsou základem fungování těchto organizací v jejich roli zaměstnavatele (pokud jde o nábor a propagaci) a v provozu. Genderové stereotypy týkající se hodnoty ženského sportu mohou rovněž vést k nerovnosti ve finančních zdrojích, jako jsou finanční odměny a další finanční pobídky.
- ▶ Mediální pokrytí sportu, které často přispívá k udržování nebo navozování genderových stereotypů v celé Evropě.

Genderové stereotypy ve sportu brání ženám i mužům plně využívat svých práv a omezují příležitosti, potenciál a pohodu žen a mužů.

JAK DOSÁHNOUT ROVNOSTI POHLAVÍ VE SPORTU

Co je rovnost pohlaví?

Rovnost žen a mužů znamená stejná práva pro ženy a muže, dívky a chlapce, jakož i stejnou viditelnost, posílení, odpovědnost a účast ve všech sférách veřejného i soukromého života. Znamená také rovný přístup a rozdělování zdrojů mezi ženy a muže.⁶⁵

⁶⁵ Council of Europe gender equality strategy 2018-2023, <https://www.coe.int/en/web/genderequality/gender-equality-strategy>.

K dosažení rovnosti žen a mužů je možné implementovat, **tři vzájemně se podporující politiky**

POLITIKY ROVNÉHO ZACHÁZENÍ: zajišťují, že ženy i muži mohou využívat stejná práva

Politiky rovného zacházení nejlépe reprezentují legislativní rámce zaměřené na odstranění diskriminace na základě pohlaví.

Příklad

Žena trenérka nesmí být placena méně než její mužský kolega.

POZITIVNÍ AKCE: vyvažování nerovností

Pozitivní akce jsou opatření přijatá k urychlení zlepšení postavení nedostatečně zastoupeného pohlaví (nebo znevýhodněných skupin) za účelem dosažení rovnosti a k nápravě minulých a současných forem a projevů diskriminace.

Příklad

Preferenční poplatky pro dívky, které se stanou členy dříve čistě mužského fotbalového klubu.

ZAČLEŇOVÁNÍ HLEDISKA ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ: integruje ženské a mužské pohledy do všech politik

Začleňování hlediska rovnosti žen a mužů spočívá v integraci perspektivy rovnosti žen a mužů ve všech fázích a úrovních politik, programů a projektů.

Ženy a muži mají různé potřeby a různé životní podmínky a okolnosti. Cílem začleňování hlediska rovnosti žen a mužů je zohlednit tyto rozdíly při navrhování, provádění a hodnocení politik, programů a projektů tak, aby prospívaly ženám i mužům a nezvyšovaly nerovnost, ale kladly důraz na genderovou rovnost.

Stručně řečeno, začleňování hlediska rovnosti žen a mužů znamená:

- Politiky založené na situaci a potřebách žen i mužů
- Informovanější tvorba politik
- Výzva směrem ke genderové neutralitě politik

Příklad

Návrh fotbalového programu pro dívky, který řeší fyzické a sociální překážky, které mohou dívkám bránit v účasti.

NORMY A PRÁVNÍ RÁMCE

Doporučení CM/Rec (2015)2 Rady ministrů členským státům ohledně začleňování hlediska rovnosti žen a mužů ve sportu⁶⁶

Cílem tohoto doporučení je dosáhnout faktické rovnosti mezi ženami a muži ve sportu a prostřednictvím sportu a předkládá vládám členských států, sportovním organizacím, sdělovacím prostředkům a regionálním a mezinárodním institucím komplexní soubor opatření. Hlavními tématy, kterými se text zabývá, jsou:

- ▶ Dosažení genderově vyváženého rozhodování
- ▶ Zajištění rovného přístupu a účasti žen a mužů na všech úrovních a ve všech oblastech sportu
- ▶ Realizace programů a politik potírání násilí na základě pohlaví
- ▶ Používání rovnosti pohlaví jako kritéria při tvorbě rozpočtů
- ▶ Zahnutí zájmů žen a mužů vystavených vícenásobné diskriminaci
- ▶ Zajištění bezpečnosti, cenové dostupnosti a přístupnosti zařízení pro všechny
- ▶ Zajištění rovnosti žen a mužů v odměnách, grantech a penězích
- ▶ Potírání genderových stereotypů a používání genderově korektního jazyka
- ▶ Zvyšování povědomí a školení
- ▶ Podpora sběru dat a výzkumu
- ▶ Monitorování a podávání zpráv

⁶⁶ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805c4721

PŘÍKLADY

PROJEKT SLEDOVÁNÍ ROVNOSTI POHLAVÍ MEZINÁRODNÍHO OLYMPIJSKÉHO VÝBORU – AKČNÍ PLÁN

Organizace: Mezinárodní olympijský výbor
Cílová skupina: Účastníci olympijského hnutí

Příklad z doporučení týkajícího se sportu, číslo 6, v části „Trenéři“ – „Vyvážené zastoupení žen a mužů mezi trenéry vybrané pro účast na hrách“.

► Akce: Pracovní skupina uznává důležitost podpory větší účasti trenérek na hrách. Pracovní skupina doporučuje, aby MOV koordinoval vypracování akčního plánu ve spolupráci s účastníky olympijského hnutí za účelem zvýšení způsobilosti a výběru žen k účasti na olympijských hrách. Rovněž se doporučuje, aby byla na olympijských hrách vytvořena základní mez pro účast žen – členek doprovodných výprav.

► Časová osa: Vedení projektu k práci na akčním plánu s výborem pro olympijskou solidaritu a sport (doprovod). Počáteční zjištění a doporučení na opatření hlášená doprovodu sportovců MOV, výborům pro olympijskou solidaritu a ženy ve sportu do prosince 2018.

Dostupné na adrese:

<https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/News/2018/03/IOC-Gender-Equality-Report-March-2018.pdf>

GENDEROVÝ PRŮZKUM

Odpovědná organizace: Norský olympijský a paralympijský výbor a Konfederace sportů (NIF)

Země: Norsko

Cílová skupina: Ženy ve vedení

Obsah: NIF vyvinul barometr pro vedení ve výkonných radách na různých úrovních. Tuto zprávu mají použít zvláště federace k rozvoji svých vlastních projektů k dosažení rovnováhy mezi muži a ženami.

PRŮVODCE ZAČLEŇOVÁNÍM HLEDISKA ROVNOSTI ŽEN A MUŽŮ PRO MÍSTNÍ SPORTOVNÍ POLITIKY

Vedoucí projektu: Španělská federace obcí a provincií (FEMP)

Země: Španělsko

Partneři: odborníci na sport a rovnost pohlaví, technický personál místních sportovních organizací

Období projektu: 2009

Cílové skupiny: Španělské obce a provincie
Sporty: široká škála sportů

V roce 2009 si Španělská federace měst a provincií při vědomí faktu, že sport patří mezi odvětví lidské činnosti nejvíce zaměřená na mužské prostředí, rozhodla vydat průvodce, který pomůže místním sportovním organizacím zohlednit otázky rovnosti pohlaví. Jeho cílem je popsat případy diskriminace v různých sportech na místní úrovni, poskytnout nástroje k identifikaci takových případů a poskytnout rady ohledně rozvoje veřejných sportovních politik založených na otázkách rovnosti pohlaví a rovnosti žen a mužů. Podle názoru iniciátorů projektu je třeba při posuzování diskriminačních praktik zohlednit pět aspektů: místní sportovní organizace a jejich strukturu, sportovní politiky, přítomnost žen v řídicích orgánech a organizacích, úroveň rozpočtu a jeho alokaci a komunikaci.

4 Vypracování akčního plánu k dosažení genderové rovnosti ve sportu

► Účinné dosahování genderové rovnosti, změna genderových norem a stereotypů, které mohou formovat chování, rozhodování a samozřejmě i systémy.

► Zviditelnění genderových nerovností (shromáždováním údajů, které ukazují existující genderové nerovnosti)
► Přijetí náležitých opatření v každém aspektu a v každé fázi
► Zapojení všech účastníků, zejména skupin, které jsou méně zapojeny do světa sportu

Gender je relevantní pro všechny aspekty našeho života, stejně jako pro všechny aspekty sportu. To je důvod, proč genderově citlivého přístupu ke sportu nelze dosáhnout pouze prostřednictvím jednotlivé akce. Ke změně může dojít pouze systematickým a komplexním jednáním. Akční plán pro rovnost žen a mužů je tím pravým nástrojem, který vás udrží na správné cestě.

Váš akční plán ve třech krocích:

1. Na značky

Zapojte všechny účastníky a vybudujte zájem a povědomí o řešení nerovností mezi ženami a muži.

2. Připravte se

Pochopte situaci v každém sportu, identifikujte své cílové skupiny, stanovte si cíle a definujte své akce a způsoby sledování pokroku.

3. Start

Ověřte svůj akční plán a realizujte akce.

NA ZNAČKY

► Zapojte příslušné účastníky, například zástupce sportovních federací, sportovce (ženy a muže), tvůrce politik, školy, sportovní kluby, mládežnické a ženské organizace atd. do procesu plánování. Účast zajišťuje zapojení a přináší zájem o téma.

► Zajistěte, aby měl plánovací tým odborné znalosti týkající se rovnosti pohlaví ve sportu, nebo zajistěte příslušná školení. Přizvání odborníka na rovnost žen a mužů by mohlo být pro kvalitu vašeho plánu prospěšné.

► Pokud se jedná o akční plán, který zahrnuje více sportů, ujistěte se, že jsou zastoupeny VŠECHNY sporty (a nikoli jen populární sporty ovládané muži). Také se ujistěte, že jsou zastoupeny týmové i individuální sporty, pokud jsou relevantní (protože ženy mají tendenci sportovat individuálně více než muži).

► Pokud účastníci vyšlou zástupce, požádejte je, aby vyslali od každého pohlaví jednu osobu.

► Zapojte všechny účastníky pomocí metod participativního plánování, abyste vyslyšeli všechny hlasy a názory. V případě potřeby zapojte odborníka.

► Stanovte pravidla, která zajistí, že se během schůzek vyhnete sexistickým postojům a poznámkám nebo zesměšňování (ženských) potřeb.

► Uspořádejte plánovací relaci na místě, které je bezpečně přístupné, a to v čase vhodném pro všechny. V případě potřeby také organizujte online konzultace s nedostatečně zastoupenými skupinami.

► Se všemi účastníky na palubě můžete nyní navrhnout akční plán.

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN⁶⁷.

67 <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded by the European Union and the Council of Europe

Implemented by the Council of Europe

PŘIPRAVTE SE

Obecně mohou zůstat nerovnosti mezi ženami/dívkami a chlapci/muži ve sportu skryté. Pokud nejsou poskytnuty údaje na podporu tvrzení o nerovnosti, lze ho snadno odmítnout. První věcí, kterou musíte udělat, je tedy shromáždit data, která prokazují existenci nerovnosti. Tato data pak budou sloužit jako základ pro vytvoření akčního plánu.

Sběr dat

Sběr dat je základem plánování. Nejprve sbírejte data, která již existují, a pokud je to nutné, sbírejte nové nebo další údaje o vašich cílových skupinách s členěním podle pohlaví a podle jakékoli jiné relevantní proměnné (věk, úroveň vzdělání atd.). Pokud je to možné a relevantní, uveďte také třetí kategorii pohlaví (x). Zajistěte, aby ve všech statistikách byly zahrnuty i ženy a muži provozující sport mimo sportovní kluby (například ti, kteří mají přístup k bezplatným zařízením, rekreační běžci atd.).

TIP: Data pravidelně publikujte a distribuujte je příslušným zúčastněným stranám.

Shromažďujte údaje o různých aspektech sportu členěné podle pohlaví, jako například:

- Počet mužů/žen, dívek/chlapců provozujících sport..
- Potřeby a preference žen, pokud jde o sportovní a fyzickou aktivitu po celý jejich život (viz informační list 8).
- Důvody, proč ženy, dívky, muži a chlapci zůstávají nebo opouštějí sportovní aktivity a organizovaný nebo soutěžní sport.
- Počet mužů/žen na vedoucích pozicích, na trenérských pozicích (placených a dobrovolných), působících jako rozhodčí/funkcionáři/porotci.
- Finanční otázky (rozdíly v odměňování žen a mužů, finanční prémie).
- Otázky zaměstnanosti (typy pracovních smluv, platy, neplacení dobrovolníci) (viz informační list 5).
- Překážky, kterým čelí ženy a dívky nebo jakékoli znevýhodněné skupiny, které mohou čelit vícenásobné diskriminaci, pokud jde o jejich přístup ke sportu a účast na něm, včetně vrcholového sportu. Identifikujte také překážky pro přístup k trenérským, řídicím a vedoucím pozicím (viz informační list 5).
- Výskyt násilí na základě pohlaví.

Rozdíly mezi jednotlivci jsou pro společnost přidanou hodnotou. Diverzita je v pořádku! Pokud však rozdíl vede k nerovnosti, je to nespravedlivé a je třeba to změnit. Cílem vašeho akčního plánu má být odstranění nerovnosti mezi ženami a muži.

V některých případech bude nutné shromáždit nové údaje, které upozorní na specifické problémy související s pohlavím.

- Pokud jste tak dosud neučinili, začněte například shromažďovat údaje o peněžních odměnách pro všechny soutěže a události rozdělené podle pohlaví.
- Sdělte své požadavky na údaje všem účastníkům, distribuujte kontrolní seznamy nebo poskytněte vzory k vyplnění.
- Podporujte a propagujte výzkum zabývající se ženami a dívkami ve sportu a zejména ženským sportem, včetně systematické genderové analýzy.

Analýza dat

- Identifikujte rozdíly v datech z pohledu žena/muž/x.
- Zjistěte, které z těchto rozdílů ve skutečnosti představují nerovnosti. Například skutečnost, že ženy soutěží s jinými ženami a muži s muži, není nerovností, ale je založena na biologických rozdílech, které mohou být v konkrétních kontextech nebo v konkrétních sportech na místě. Pokud jsou však odměny pro ženy fotbalistky nižší než u mužů za stejnou soutěž, jedná se o nerovnost.

Definujte svou cílovou skupinu

Identifikujte dva typy cílových skupin:

- Koncové cílové skupiny: dívky/ženy a chlapci/muži (potenciálně) zapojení do světa sportu.
- Zprostředkovatelské cílové skupiny: účastníci, se kterými chcete spolupracovat na dosažení výsledku prospěšného pro koncovou cílovou skupinu (osoby s rozhodovací pravomocí, trenéři, sportovní federace, sportovní kluby, média, sponzoři atd.).

TIP: Nezapomeňte zdůraznit nedostatečně zastoupené a zranitelné cílové skupiny.

- Zviditelněte rozmanitost žen a mužů (zvýrazněním různých věkových kategorií, těhotných žen, žen se zdravotním postižením, migrantek atd.).

Například: hokejová federace chce zvýšit počet dívek hrajících hokej. Koncovou cílovou skupinou jsou potenciální hokejistky. Hokejové kluby jsou zprostředkovatelskou cílovou skupinou. Dívky z rodin migrantů nebo menšin mohou být zranitelnou cílovou skupinou.

Určete své cíle

Stanovte si, čeho chcete svým akčním plánem ve vztahu k vaší cílové skupině dosáhnout. Jasný cíl definuje pozitivní výsledek, kterého chcete pro konkrétní cílovou skupinu dosáhnout.

Například: dívky (včetně dívek s migračním nebo menšinovým původem) mají příležitost hrát hokej a, pokud jsou ochotny, připojit se k soutěžnímu týmu.

Definujte akce

Převeďte každý cíl do podoby konkrétních akcí, které popisují, kdo má co udělat, kdy, jak, stanoví přidělené zdroje atd. Pomáhá, pokud budou vaše akce SMART (Specific, Measurable, Acceptable, Realistic and Time-related, tedy specifické, měřitelné, přijatelné, realistické a časově související).
Například:

- Uspořádejte bezplatné hokejové akce pro dívky (definujte kdo, kde, kdy).
- Založte hokejový tým v uprchlickém centru a nechte ho zapojit se do pravidelných soutěží (definujte kdo, kde, kdy).
- Stanovte chlapeckým hokejovým klubům povinnost zřídit dívčí tým, pokud chtějí získat dotace (definujte kdo, kde, kdy).

Váš akční plán musí sledovat dva doplňkové přístupy: začleňování hlediska rovnosti žen a mužů a pozitivní akce.

Připomínka: zatímco pozitivní akce mají za cíl napravit stávající nerovnosti a zlepšit situaci žen nebo znevýhodněných cílových skupin, začleňování hlediska rovnosti žen a mužů systematicky zohledňuje situaci a obavy žen a mužů prostřednictvím transformace politik a pracovních metod. To zlepší situaci pro všechny za současného omezení stávajících nerovností a zamezení vzniku jejich nových forem.

Příklad: ke zvýšení počtu dívek hrajících hokej lze podniknout následující konkrétní akce a akce zaměřené na začleňování hlediska rovnosti žen a mužů:

- Pozitivní akce: uspořádání letního tábora pro dívky s migračním původem, které chtějí začít hrát hokej
- Začleňování hlediska rovnosti žen: zorganizování hokejového turnaje se stejným počtem zápasů dívčích a chlapeckých týmů, zajištění stejné mediální pozornosti a peněžních odměn pro obě skupiny.

START

Potvrďte akční plán na politické úrovni nebo řídicím orgánem.

Implementace

► Stručně informujte všechny účastníky o svých akcích a potvrďte, co mají všichni dělat.

► Jmenujte nebo najměte koordinátora a zajistěte, aby měl potřebné dovednosti a znalosti o rovnosti žen a mužů.

► Vytvořte pracovní skupinu pro sledování pokroku. Zajistěte, aby účastníci této pracovní skupiny měli zkušenosti s otázkami rovnosti žen a mužů, aby byli co možná nejbližší genderové rovnováze a odráželi rozmanitost zúčastněných stran.

TIP: Můžete pokračovat v práci se skupinou ustavenou ve fázi 1 „Na značky“.

► Přijměte rychlá nápravná opatření k úpravě aktivit, pokud se zda, že nejsou na dobré cestě.

Monitorování a hodnocení

Vyberte ukazatele, které budou měřit váš pokrok.

► Ukazatele mohou měřit aktivitu (udělali jste to, co jste si stanovili?) ale také dopad aktivit (jsou příjemci těchto aktivit spokojeni? Jaké jsou výsledky? Zvýšil se počet žen/dívek?).

► Vyjasněte si, co chcete měřit, abyste zhodnotili pokrok. Pokud je vaším cílem například potírání násilí na základě pohlaví, lze pokrok reálně měřit zvýšením počtu stížností na násilné chování.

► Ujistěte se, že používáte své ukazatele v průběhu celého procesu, abyste prokázali pokrok.

Shromažďujte všechna data a analyzujte je z hlediska genderové rovnosti. Toto hodnocení by mělo zahrnovat:

- ukazatele a hodnocení dosaženého pokroku,;
- identifikaci zbývajících nerovností;
- doporučení pro další kolo plánování.

Sdílejte své výsledky co možná nejširším způsobem.

Poznámky

5 Lidské zdroje a vedení

► **Politiky, programy a struktury sportovních organizací v oblasti lidských zdrojů a rozhodovacích orgánů.**

► Zajištění spravedlivých a transparentních systémů náboru a propagace a rovné účasti žen a mužů ve sportovních organizacích, ať už jako pracovníků, osob s rozhodovací pravomocí, dobrovolníků, trenérů, porotců, rozhodčích, funkcionářů nebo jiných.

► Zajištění rovné účasti žen a mužů na vedoucích pozicích a v rozhodovacích procesech ve sportovních organizacích.

Větší rozmanitost pracovních sil v managementu omezuje konflikty a fluktuaci zaměstnanců, podporuje inovace a zvyšuje efektivitu organizace. Inkluzivní pracovní atmosféra zvyšuje spokojenost s prací a celkový výkon. Stručně řečeno: rozmanité a inkluzivní organizace fungují lépe a stávají se díky smíšené skupině vedení dobrým příkladem.⁶⁸

NA ZNAČKY

Seznamte se s problémem

■ Podívejte se na příslušný nábor a postavení žen a mužů v organizaci

Nábor

- Jaké jsou náborové kanály?
- Používá se proaktivní vyhledávání kandidátů?
- Včetně popisu práce?
- Konkrétní akce na přilákání žen?
- Kdo jsou dobrovolníci? Kdo je na výplatní listině?

Kariérní růst

- Široce publikované dostupné posty?
- Jaké jsou obvyklé kariérní cesty? Interní pracovní mobilita?
- Jaké dovednosti a schopnosti jsou pro postup na úroveň řízení potřebné?

Udržení zaměstnanců a ochrana práv

- Jaké jsou pracovní podmínky? Druh kontraktu, plat atd.
- Kultura organizace: rovnováha mezi pracovním a soukromým životem, flexibilní pracovní doba.
- Práva a etika: jsou zavedeny postupy pro potírání sexuálního obtěžování a pro boj proti sexismu a stereotypům?

Kdo se dostává na rozhodovací pozice?

- Jaká jsou pravidla pro navrhování kandidátů? Jsou například kandidáti nominováni současnými členy?
- Existují pravidla týkající se minimálního zastoupení osob stejného pohlaví?
- Existuje zvláštní školení pro ženy ve vedoucích pozicích?
- Existuje školení o rovnosti žen a mužů pro vedoucí představitele?
- Existuje zvláštní výbor pro ženy a sport nebo pro rovnost žen a mužů?

Styl vedení

- Kdo se podílí na stanovení agendy jednání schůzí výkonné rady nebo jiných rozhodovacích orgánů?
- Četnost schůzek, čas a místo?
- Jaká jsou pravidla pro přijímání rozhodnutí? Formální hlasování nebo konsenzus?

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

⁶⁸ UEFA & University of St Gallen, „Benefits of Diversity & Inclusion: Outcomes, Challenges & Opportunities“ (2017).

TRENÉRKY

- Máte ve své organizaci trenérky?
- Mají na starosti pouze ženské týmy? Nebo dětské týmy?
- Mají stejnou pozici a dostávají stejné odměny jako muži (dobrovolnice/zaměstnankyně)?
- Existují proaktivní opatření pro nábor, udržení a povyšování trenérek?

JEDNEJTE

Nábor

► Zajistěte transparentní náborový proces. Například v případě vnitřních postupů je třeba volné místo široce inzerovat prostřednictvím interních mediálních kanálů a vystavovat informace o něm ve společných prostorách (kavárna, klubovna). Pro externí nábor je třeba zajistit pro volné místo širokou publicitu prostřednictvím různých kanálů (sociální sítě, návštěvníci, zpravodaje atd.).

► Věnujte pozornost používání inkluzivního jazyka a nepoužívejte pouze mužské tvary. Používejte obrázky, které zobrazují rozmanitost ve sportu.

► Ustanovte smíšené skupiny pro přezkum a pohovory (vyvážený podíl žen a mužů, zástupci lidských zdrojů, vedoucí, externí odborník se znalostmi a citlivým přístupem v oblasti rovnosti žen a mužů atd.).

► Je-li místo volné, místo čekání na žádosti aktivně kontaktujte kandidáty nedostatečně zastoupeného pohlaví a obračejte se přímo na trenérky. Využijte ženské sítě/nevládní organizace/federace a podívejte se blíže na požadované dovednosti (zvažte učitele tělesné výchovy, členy klubu atd.).

► Uspořádejte specifické školicí programy pro bývalé sportovkyně, aby se staly trenérkami.

Kariérní růst

► Vyjasněte si potřebné dovednosti a vyhýbejte se genderovým stereotypům, jako jsou vůdčí schopnosti pozitivně spojované s muži a negativně s ženami. Dobrý vůdce je někdo s vizí, kdo je skromný a schopný plánování atd.

► Zamyslete se nad technickými schopnostmi (jako jsou sportovní výkony) a potřebnými měkkými dovednostmi (jako je empatie).

► Vyhněte se předem přijímaným představám o tom, co by si tým nebo skupina přály. Například „Tým chlapců/sportovců nikdy nepřijme trenérku.“

► Podpořte ženy při nástupu na nové pozice prostřednictvím školení nebo jiných specifických akcí, jako je mentoring.

Udržení zaměstnanců

Zajistěte nulovou toleranci vůči diskriminaci, (sexuálnímu) obtěžování, násilí a sexismu.

Například označování chlapců za „padavky“ implikující, že sport není pro holky, poznámky k tělesným rysům, (sexuální) obtěžování ze strany vrstevníků nebo odpovědných osob atd.

► Definujte, co ve vaší organizaci znamená násilí, obtěžování, sexismus a jakékoli jiné nevhodné chování. Přijměte a implementujte protokoly, pokyny a kodexy chování. A zveřejněte je!

► Zorganizujte interní postup pro vyřizování stížností v případě jakýchkoli problémů souvisejících s diskriminací, násilím, obtěžováním, sexismem a jakýmkoli jiným nevhodným chováním. A sledujte je!

Absence stížností nemusí být nutně pozitivním znamením!

► Poskytujte ve své organizaci stejnou odměnu za práci stejné hodnoty ženám i mužům.

► Organizujte školení o rovnosti žen a mužů pro všechny zúčastněné v organizaci, včetně osob s rozhodovací pravomocí, dobrovolníků, trenérů, rozhodčích, porotců a funkcionářů. Zahrňte témata obtěžování, sexuálního násilí a sexismu.

Rovnováha mezi pracovním a soukromým životem

► Umožňujte a oceňujte ve své organizaci mateřství, otcovství a rodičovskou dovolenou. To zahrnuje i uznání všech kompetencí získaných během rodičovské přestávky. Zajistěte, aby rodičovská dovolená neměla žádný nepříznivý dopad na budoucí vyhlídky jednotlivce v organizaci.

► Vypracujte schémata pro vyvážení pracovního a soukromého života pro všechny. Například zajistěte, aby trenérská odpovědnost mohla být řešena společně s rodinnými povinnostmi, nebo organizujte programy společného tréninku. U rozhodčích, funkcionářů a porotců prověřte, zda je jejich přítomnost po celou dobu soutěže nezbytná či nikoli, a předpokládejte zajištění krátkých přestávek, které jim umožní plnit rodinné povinnosti.

Vedoucí a rozhodovací pozice

► Přijměte nařízení / stanovy uznávající zásadu rovnosti žen a mužů ve všech rozhodovacích orgánech a procesech. Stanovte například kvóty nebo cíle za účelem dosažení rovného zastoupení žen a mužů.

► Vyhněte se systémům, ve kterých budou kandidáti nominováni současnými členy výkonné rady, abyste zamezili tendencím nástupu osob se stejným profilem, jaký mají stávající členové.

► Systematicky podporujte kandidátky (nebo příslušníky nedostatečně zastoupeného pohlaví). Jedním ze způsobů této podpory je reklama na webových stránkách organizace.

► Podporujte nebo organizujte zvláštní školení pro ženy, které mají zastávat vedoucí pozice.

► Aktivně hledejte kandidáty pohlaví nedostatečně zastoupeného v organizaci, ať už se jedná o dobrovolníky, trenéry, rozhodčí, představitele, zaměstnance, členy nebo rodiče.

► Stanovte omezený počet obnovitelných mandátů, abyste dosáhli větší rozmanitosti při rozhodování.

Styl vedení

► Zajistěte, aby byly na schůzích vyslyšeny všechny hlasy a vyjádřeny všechny názory.

► Pravidelně zařazujte do programu téma genderové rovnosti a sledujte ho.

► Zřídte zvláštní výbor pro rovnost žen a mužů, který bude fungovat jako zdrojový orgán pro shromažďování názorů žen a dívek a zajišťovat, že přijímaná rozhodnutí budou brát otázky rovnosti žen a mužů vážně.

► Zajistěte, aby byly role a úkoly mezi členy rozhodovacího orgánu rozděleny rovnoměrně. Vyhněte se například situacím, kdy výkonné funkce (jako je prezident) zastávají muži a více administrativní funkce ženy (například sekretářka).

► Zajistěte vyváženou účast žen a mužů ve všech rozhodovacích a přípravných orgánech (jako jsou konkrétní komise). Zaměřte se například na smíšené zastoupení (mužů a žen) v každém samostatném orgánu.

► Zajistěte, aby byla rozhodnutí přijímána v rámci demokratického a transparentního procesu. Před rozhodovacím procesem například srozumitelným způsobem zveřejněte všechna hlediska a poskytněte všechny relevantní informace.

Ministerstvo odpovědné za sport nebo mezinárodní/národní sportovní organizace mohou dodržování zásad rovnosti žen a mužů stanovit jako předpoklad pro financování nebo oficiální uznání.

PŘÍKLADY

ŽENSKÁ AKADEMIE PRO SPORTOVNÍ VEDOUČÍ

Odpovědná organizace: Anita White Foundation (AWF), Females Achieving Brilliance (FAB) a the University of Chichester (UoC)

WSLA se věnuje rozvoji příštích vedoucích v oblasti sportu a poskytuje jedinečné příležitosti pro rozvoj žen na vedoucích pozicích z celého světa, aby vystoupily, převzaly vedení a získaly vliv. Od roku 2014 tuto akademii absolvovalo 228 žen ze 41 zemí. Pocházely z celé řady sportovních organizací, včetně národních olympijských a paralympijských výborů, mezinárodních a národních sportovních federací, charitativních organizací a organizací pro sport a rozvoj, sportovních oddělení na univerzitách, sportovních klubů a z oblasti mediálního poradenství.

GENDEROVÉ KVÓTY VE VEDENÍ 50 NA 50 V 2021

Odpovědná organizace: Švédská sportovní konfederace

Ve spojení s výročním zasedáním Švédské sportovní konfederace v roce 2017 by změna statutu znamenala, že správní rady v (národních) specializovaných sportovních federacích mají nastolit rovnováhu mezi ženami a muži, přičemž žádné pohlaví nebude zastoupeno méně než 40 procenty. V nominačních komisích musí být poměr žen a mužů 50 na 50. Tato charta vstoupí v platnost v roce 2021. Pokud specializované sportovní federace nedosáhnou stanovených cílů do roku 2021, bude to považováno za porušení statutu. Maximálním trestem za porušení je vyloučení ze Švédské sportovní konfederace.

V průběhu let 2018 a 2019 mohly švédské sportovní federace požádat o zvláštní finanční podporu pro rovnost žen a mužů. Účelem této podpory je povzbudit ŠSF k intenzivnější práci s cílem dosáhnout rovnosti žen a mužů v souladu s nařízením, které vstoupí v platnost v roce 2021.

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN⁶⁹.

Viz informační list 7 – Komunikace

⁶⁹ <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

Poznámky

6 **Financování**

 ► **Jak spravovat finanční zdroje, aby se zajistilo spravedlivé rozdělení zdrojů mezi všechny sporty a všechny sportovce a jak podpořit rovnost žen a mužů ve sportu.**

 ► Přidělování zdrojů s cílem usnadnit rovný přístup ke všem sportovním zařízením a aktivitám a jejich využití všemi segmenty obyvatelstva

► Rovný přístup k (veřejnému) financování pro sportující chlapce a dívky, muže a ženy

Finanční toky ovlivňují všechny aspekty sportovních aktivit, včetně budování infrastruktury, dotací na podporu sportovních organizací, peněžních odměn, vstupních poplatků a platů. Ve všech těchto aspektech může pohlaví hrát významnou roli. Analýza rozdělování finančních zdrojů podle pohlaví ukazuje, jak mohou rozhodnutí ovlivnit ženy, muže, dívky i chlapce, a jak může rozpočtování podle pohlaví nastavit rovnováhu.

NA ZNAČKY

Seznamte se s problémem

Tradiční způsoby přístupu a vynakládání finančních prostředků mohou vést ke genderové předpojatosti, tedy k větší podpoře sportů a aktivit provozovaných muži a chlapci, nebo projektů, které se jim věnují (například fotbalová infrastruktura, sponzorování cyklistických akcí mužů nebo každoroční financování stejných sportovních klubů nebo týmů).

Genderové rozpočtování nebo genderově citlivé rozpočtování, je proces, který (ve všech fázích procesu) zkoumá, jak rozpočty respektují přínosy žen a mužů, a podle toho mění přidělování rozpočtových prostředků tak, aby finanční prostředky přispívaly k rovnosti žen a mužů.

Příklady:

- Ve sportovních organizacích by to znamenalo zjistit, kolik peněz jde na dívky/ženy a kolik na chlapce/muže, v jakém poměru tyto vynakládané prostředky jsou a jaké jsou potřeby každého pohlaví. Pokud jde velká část rozpočtu na podporu jednoho pohlaví, může být nutné prozkoumat, jaké jsou potřeby nedostatečně zastoupeného pohlaví, a podle toho přidělit odpovídající část rozpočtu.
- V rámci výzvy k předkládání projektů na rozvoj účasti na sportu na nejnižší úrovni by to znamenalo posoudit, kolik peněz jde na konkrétní sportovní/fyzické aktivity, jaký podíl žen/dívek a chlapců/mužů je provozuje a jaké potřeby každé pohlaví má. V případě nerovnováhy lze provést úpravy financování.
- V kontextu obnovy sportovního zařízení to může znamenat zohlednění různých potřeb a aktivit žen i mužů, aby se zajistila širší účast všech.

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

JEDNEJTE

Veřejné zakázky (výzvy k předkládání návrhů a veřejné soutěže)

■ **Zahrňte kritéria/informace o rovnosti žen a mužů** do všech postupů zadávání veřejných zakázek týkajících se sportovních a rekreačních aktivit.

► Stanovte, že při všech aktivitách je třeba zohlednit rovnost žen a mužů, včetně takových aspektů řízení, jako je přítomnost žen ve výkonné radě. Například soutěž bude dotována pouze v případě, že bude zorganizována pro ženy i muže se stejnými odměnami. Financování bude přednostně schváleno pro víceúčelová dětská hřiště/sportovní haly.

► Stanovte, že sportovní organizace musí mít akční plán pro rovnost žen a mužů, aby získaly finance z veřejných prostředků.

► Přiřaďte určitou váhu genderové rovnosti: uveďte, že projektovým návrhům zohledňujícím genderové hledisko budou uděleny body navíc. Například návrh na fitness stezku nebo na organizování aktivit v multifunkčním otevřeném prostoru pro chlapce/dívky a ženy/muže různého věku získá více bodů než fotbalový projekt zaměřený zejména na chlapce a mladé muže.

► Používejte genderově inkluzivní komunikaci (použití mužských a ženských gramatických tvarů, výběr obrázků mužů/žen, dívek/chlapců v atypických sportech atd.).

■ **Poskytněte praktické informace o tom, jak začlenit genderové hledisko do návrhů**, protože organizace žádající o finanční prostředky mají obecně jen malou představu o tom, jak to udělat.

► Pořádejte pro všechny zainteresované organizace informační a osvětová setkání na téma rovnosti žen a mužů, genderových norem a stereotypů ve sportu a toho, jak jim čelit.

► Zahrňte do dokumentace výzvy oddíl zaměřený na to, které aspekty je třeba v nabídce zohlednit, aby byly splněny požadavky na začleňování hlediska rovnosti žen a mužů. Například ve výzvě ke sportovní infrastruktuře v městské oblasti zaměřené na mladší populaci vysvětlete, že dívky a chlapci nemusí nutně provozovat stejné sporty a sportovat stejným způsobem. Předvedte důležitost přemýšlení o různých sportovních/rekreačních aktivitách. Zdůrazněte, že je důležité zajistit, aby dívky neopouštěly svět sportu během dospívání a zvyšujte povědomí o jednotlivých překážkách při vykonávání sportovních/rekreačních aktivit atd.

► Poskytněte reference pro studie, příručky, manuály atd. zabývající se genderovou problematikou a sportem za účelem inspirace promotérů.

Konkrétní akce

■ Přidělte část svého rozpočtu na konkrétní akce pro ženy a dívky. Uspořádejte například výzvu k předkládání návrhů na rozvoj sportovních a rekreačních aktivit, jako je fotbal pro dívky a ženy ze znevýhodněných skupin, nebo pořádejte informační setkání pro ženy a dívky z řad migrantů/etnických menšin

■ Financujte projekty zaměřené na specifické otázky rovnosti pohlaví, například kampaň na prevenci násilí ve sportu na základě pohlaví.

■ Podporujte projekty inkluzivního vedení, například školení pro organizace zaměřená na to, jak získat a udržet více manažerek, nebo školení o vedení pro budoucí manažerky, trenérky, rozhodčí atd.

Monitorování a hodnocení podporovaných akcí

■ Pravidelně provádějte genderový audit svého ročního rozpočtu a sledujte podíl výdajů podle pohlaví konečných příjemců.

■ Požádejte financované organizace, aby pravidelně podávaly zprávy o svých aktivitách doplněné statistikami o příjemcích rozdělenými podle pohlaví a dalších příslušných proměnných, jako je věk, původ, třída atd.

■ Pravidelně požadujte konkrétní hodnocení vašich aktivit podle pohlaví. Takové zaměření pomůže určit, zda financované akce přispívají k větší rovnosti mezi ženami a muži nebo nikoli (například pozorování/počítání počtu příjemců v různých denních a týdenních dobách, v různých sportovních nastaveních atd.) a pomůže určit překážky rovnosti žen a mužů u financovaných akcí. Kontrolujte, zda účasti některých skupin dívek/chlapců a žen/mužů nebrání organizační nebo individuální překážky a prozkoumejte možná řešení.

TIP PRO SPORTOVNÍ ORGANIZACE

■ Podmiňujte přidružení k federaci dodržováním rovnosti žen a mužů a implementací začleňování hlediska rovnosti žen a mužů Nabídněte například klubům systematické auditu a pokyny k vypracování akčního plánu pro rovnost žen a mužů.

■ Vyžadujte, aby sportovní kluby sledovaly svou činnost z hlediska rovnosti žen a mužů. Například výroční zprávy by měly zahrnovat statistiku členěnou podle pohlaví o počtu spolupracujících, dobrovolníků, trenérů, představitelů atd.

■ Pokud je to možné, využijte k zahrnutí vybavení do členských poplatků sponzorství, abyste snížili náklady pro ženy, případně pro znevýhodněné skupiny.

■ Využívejte práva na šíření, abyste z komunikace odstranili genderové stereotypy a zajistili mediální pokrytí jak mužských, tak ženských událostí. Nechte například televizi a média podepsat chartu nebo kodex chování pro rovnost žen a mužů v komunikaci.

■ Podporujte kluby, které organizují fyzické aktivity pro skupiny dívek, zejména ve věku od 13 do 18 let, což je věk, kdy dívky svět sportu často opouštějí, s dodatečným financováním nebo poradenstvím (financujte například návštěvu odborníka s cílem motivovat teenagery).

PŘÍKLADY

MEZINÁRODNÍ OLYMPIJSKÝ VÝBOR PROJEKT SLEDOVÁNÍ ROVNOSTI POHLAVÍ

Organizace: Mezinárodní olympijský výbor

Mezinárodní olympijský výbor doporučuje, aby olympijské hnutí vyčlenilo část svého provozního rozpočtu na dosažení svých cílů v oblasti rovnosti žen a mužů na hřišti, ve správě a ve své vlastní administrativě.

KRITÉRIA ROVNOSTI POHLAVÍ

Odpovědná organizace: Rada lotyšských sportovních federací
Země: Lotyšsko

Všechny uznávané sportovní federace v Lotyšsku dostávají každoročně prostředky ze státního rozpočtu na základě kritérií, jako jsou aktivity federace a její úspěchy. Uvedená kritéria jsou vypracována Radou lotyšských sportovních federací a ministerstvem školství a vědy (instituce odpovědná za sport). Od roku 2012 se další body udělují za kritérium počtu žen, které zasedají v radách sportovních federací. Celkové skóre ovlivňuje objem finančních prostředků přidělených federaci.

Chcete získat více informací o těchto příkladech a poznat další postupy a zdroje? Podívejte se do online knihovny ALL IN!⁷⁰

Informační list 1 – Fakta a čísla o genderových (ne)rovnostech a rozdílech
Informační list 2 – Proč bychom se měli zabývat genderovými nerovnostmi ve sportu?
Informační list 7 – Komunikace
Informační list 8 – Sportovní příležitosti

⁷⁰ <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

Poznámky

7 Komunikace

► **Jak mohou sportovní organizace a média usilovat o genderově citlivou komunikaci?**

- Prolomte cyklus neviditelnosti ženských sportů a sportovkyň v médiích a v komunikačních materiálech.
- Muže i ženy zobrazujte vhodným způsobem, aniž byste podporovali genderové stereotypy.
- Rozebírejte a potírejte genderové stereotypy ve sportu.

I když bylo dosaženo u sportovních akcích na vysoké úrovni určitého pokroku, sportovkyně jsou stále mnohem méně viditelné než sportovci a jejich výkony jsou v médiích stále podceňovány. V médiích jsou ženy a muži také nevyváženě zobrazováni, což často přispívá k udržování genderových stereotypů (například se často ptají atletek na jejich rodiny nebo se zaměřují na jejich vzhled). To vysílá silnou zprávu, že ženské sporty a sportovkyně jsou v porovnání s mužskými sporty druhořadé. A to je zpráva, kterou je třeba při každé příležitosti napravit.

NA ZNAČKY

Seznamte se s problémem

Nedostatečné zastoupení žen

- Ženy jsou nedostatečně zastoupeny ve sportovních médiích na všech úrovních (jako novinářky, reportérky, komentátorky, editorky atd.)
- Ženské sportovní události jsou nedostatečně pokryté (typy a počty pokrytých událostí, časová pásma atd.)
- Ženy a muži mají větší pravděpodobnost, že se objeví ve zprávách, pokud budou vystupovat ve „vhodných“ sportech (například gymnastky nebo boxeři)
- Ženský sport je častěji komentován „věcným“ jazykem a přitahuje méně záběrů a méně rozhovorů

Výkony žen jsou podhodnocovány

- Přístup k ženským sportům zdůrazňuje fyzický vzhled a přesouvá zaměření od dovedností k vzhledu (například „sexy“ pózy v časopisech)
- Důraz na heterosexuální ženskost (například negativně podávaná lesbická identita a „mužský“ tělesný vzhled)
- Stále se velká pozornost věnuje osobním životům a rodinám žen, což potvrzuje tradiční role (například sportovců mužského pohlaví se málokdy ptají na jejich partnery nebo jsou jejich manželky prezentovány jako sportovní trofeje)
- Rozhovory se sportovkyněmi jsou častěji nepřímé (sklon k rozhovorům s trenéry nebo doprovodem, kteří hovoří jejich jménem)
- Mužský sport je často považován za normu, zatímco název ženský sport je opatřen kvalifikátorem (například „basketbal“ = mužský tým, „basketbal žen“ = ženský tým), který jej vyděluje

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

JEDNEJTE

Cílem je přesně odrážet realitu a rozmanitost sportovních zážitků a účast mužů a žen.

Strategická úroveň

■ Zvyšujte povědomí o tom, co znamená genderová předpojatost a stereotypy. Vybudujte například vzdělávání a školení členů správních organizací na téma, jak čelit negativním stereotypům ve sportu, navrhněte kodexy chování a stanovte účinné postupy pro vyřizování stížností.

■ Rozvíjejte vzdělávání a školení sportovců a trenérů o tom, jak komunikovat s médii, a šířteji kontroly práva na etické a vhodné používání jejich jmen a obrazů.

■ Vypracujte vzdělávací materiály o genderových stereotypech ve sportu pro média a pro žurnalistické školy.

■ Zajistěte, aby veškerý marketing a reklama na sportovních událostech nevyházely z genderových stereotypů a sexualizace sportovců (například se vyhněte ženám v minisukních předávajícím ceny nebo roztleskávačkám během poločasu, distribuujte pokyny MOV pro zobrazování sportovců (2018) všem sponzorům, inzerentům a účastníkům marketingu).

■ Přidělte v rámci organizace odpovědnost za zlepšení mediálního pokrytí nedostatečně zastoupeného pohlaví. Požádejte například svého tiskového referenta, aby definoval komunikační strategii zaměřenou na zvýšení profilu sportovkyň ve vašem sportu.

■ Rozvíjejte kontakty s médii a dodávejte jim příběhy, obrázky a statistiky týkající se ženského sportu.

■ Vypracujte proaktivní strategii na podporu zastoupení nedostatečně zastoupeného pohlaví ve vašem sportu (například propagujte nominaci kandidátů na ceny).

■ Propagujte zprávy o dívkách a ženách v novinách a časopisech.

■ Propagujte ve vašem sportu ženské i mužské vzory (například prostřednictvím sociálních médií).

Provozní úroveň

■ Pokrytí

▶ Pokud je to možné, ujistěte se, že sportovkyně a sportovci, sporty a události budou ve všech komunikacích vyváženě zastoupené (komentáře, příběhy, obrázky, webové stránky, sociální média atd.). Například propagujte vysílání ženských nebo dívčích akcí s využitím síly vaší vyjednávací pozice při jednání o vysílacích právech pro mužské akce, které zahrnují ženské soutěže.

▶ Podporujte stejné pokrytí žen i mužů.

■ Obrázky

▶ Zaměření na výkon: NEZAMĚŘUJTE se na oblečení, vlasy atd.

▶ Vyhněte se sexualizovaným snímkům sportovkyň a sportovců.

▶ Pořídte snímky aktivních dívek, které zdůrazňují sílu a rychlost (například v judu nebo ragby) a elegantních a ohebných chlapců (například potápění).

■ Jazyk

▶ Vyhněte se genderovým stereotypům nebo srovnávání pohlaví (například „běžela jako ženský Bolt“).

▶ Používejte genderově citlivý jazyk ve všech politikách, pravidlech, zprávách atd. na podporu potírání představy, že muži jsou dominantním pohlavím, pokud jde o sport (například místo „sportující si uloží své věci do skříňky“ použijte formulaci „sportovci si uloží své věci skříňek“).

▶ Vyhněte se kvalifikaci ženského sportu a sportovkyň (například „golf“ místo „ženský golf“).

▶ Používejte přídavná jména, která platí jak pro muže, tak pro ženy (například silný, krásný, odhodlaný). Vyhněte se genderovým nebo sexistickým popisům (například holčičí, sexy, jako chlap).

▶ Vyhněte se genderově předpojatým otázkám při rozhovorech (například dotazování žen na partnery nebo děti, pokud o nich nezačnou mluvit samy).

■ Rozhovory

▶ Pokud někdo rozhovor výslovně neodmítne, pokládejte otázky přímo jim (a ne jejich doprovodu nebo trenérům).

PŘÍKLADY

POKYNY PRO ZOBRAZOVÁNÍ PRO GENDEROVĚ VYROVNANOU PREZENTACI

Odpovědná organizace: Mezinárodní olympijský výbor

Jako vedoucí a komunikátor ve sportovním hnutí může MOV nastavit způsob, jakým mohou být ženy a muži ve sportu po celém světě zobrazováni, popisováni a představováni napříč všemi formami mediálních a komunikačních kanálů.

Účelem pokynů MOV je zvýšit povědomí o tom, co znamená genderová předpojatost v oblasti zobrazování (jak jsou ženy a muži prezentováni a popisováni). Poskytují příklady a osvědčené postupy toho, jak lze tuto předpojatost ve sportu překonat, zejména v oblasti tisku, digitálních a rozhlasových médií, pro dosažení genderově neutrálního jazyka a rovného zastoupení.

Dostupné na adrese:

https://library.olympic.org/Default/Doc/SYRACUSE/177154/portrayal-guidelines-forgender-balanced-representation-international-olympic-committee?_lg=en-GB

INFORMAČNÍ KAMPAŇ „ŽENY, SPORTOVKYNĚ JAKO VŠICHNI OSTATNÍ“ [„LES FEMMES, DES SPORTIFS COMME LES AUTRES?“]

Odpovědná organizace: Les femmes prévoyantes socialistes

Země: Belgie

Tato kampaň se zaměřuje na zobrazování sportovních šampionek, jejichž cesty popírají myšlenku, že určité sportovní disciplíny jsou vyhrazeny pouze mužům. Na druhé straně upozorňuje na přetrvávající nerovnosti a překážky pravidelné fyzické aktivity žen.

Dostupné na adrese

www.femmesprevoyantes.be/campagnes/campagne-2016-les-femmes-des-sportifs-comme-les-autres/
<https://parolesdechampionnes.tumblr.com/>
www.parolesdechampionnes.be/

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN.⁷¹

Informační list 10 – Sportovní události

⁷¹ <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

PŘÍKLADY

PĚT KROKŮ KE GENDEROVĚ ROVNÉMU A INKLUZIVNÍMU SPORTOVNÍMU HNUTÍ

Odpovědná organizace: Švédská sportovní konfederace

Země: Švédsko

Vzdělávání zaměřené na zvyšování povědomí o tom, jak různé normy (genderové, hetero, bílí a zdravotně postižení) ve sportu charakterizují různá prostředí ve sportu. Účastníci získávají větší povědomí o tom, jak vznikají normy, a také o konkrétních nástrojích, jak je změnit, tak aby sport byl genderově vyrovnaný, aby se do něj zapojovalo stále více lidí a aby se tito lidé cítili bezpečně.

PRŮVODCE ZLEPŠENÍM PODPORY HRÁČSKÝCH ASOCIACÍ PRO SPORTOVKYNĚ

Odpovědná organizace: Sportovci z EU

Příručka „Zlepšení podpory hráčských asociací pro sportovkyně“ je výsledkem projektu SWAFE programu Erasmus+ (www.euathletes.org/?project=swafe) koordinovaného sportovci z EU. V návaznosti na výzkum a další projektové aktivity poskytuje průvodce praktické rady pro hráčské asociace o tom, jak nejlépe podporovat sportovkyně a profesionální a vrcholové sportovkyně, které chtějí založit asociaci. Publikace také obsahuje doporučení pro tvůrce politik, jak řešit nerovnosti v této oblasti.

8 Sportovní příležitosti

► Jak nabízet výhody sportu a fyzické aktivity stejným způsobem ženám i mužům a dívkám a chlapcům ve všech sportech bez posilování genderových stereotypů

► Sportovní příležitosti, které jsou atraktivní pro všechny a udržují všechny aktivní po celý život

Vytváření sportovních příležitostí, které se zabývají potřebami žen a dívek i potřebami mužů a chlapců, je klíčem k tomu, aby pomohlo méně zastoupenému pohlaví a znevýhodněným skupinám překonat potenciální překážky a zapojit se.

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN⁷².

Informační list 6 – Financování
Informační list 7 – Komunikace
Informační list 9 – Školení a vzdělávání
Informační list 11 – Sportovní zařízení

⁷² <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

NA ZNAČKY

Poznejte genderové rozdíly ve sportu

Statistiky jsou motivovanější:

- Udržováním kondice
- Zlepšením fyzického vzhledu
- Kontrolou tělesné hmotnosti
- Zachováním zdraví
- Odpočinkem

Ženy najdeme:

- Častěji v rekreačních nebo zdravotně orientovaných aktivitách
- Častěji ve fitness centrech/komerčně provozovaných zařízeních
- Častěji ve sportech, kde se zdůrazňuje fyzický projev (tanec, gymnastika, bruslení atd.)

Statistiky jsou motivovanější:

- Být fyzicky aktivní
- Touhou vyniknout
- Soutěživostí
- Vyhledáváním adrenalinových zážitků
- Dosažením popularity (společnost/přátelé)

Muže najdeme:

- Častěji na soutěžích
- Častěji v klubech
- Častěji v kontaktních nebo týmových sportech na velkých hřištích, motoristických sportech, extrémních sportech atd.

Tyto rozdíly lze vysvětlit sociálně konstruovanými rolemi, chováním, činnostmi a atributy, které daná společnost považuje za vhodné pro ženy a muže v různých prostředích, včetně sportovních aktivit. Jsou učeny a internalizovány ženami i muži prostřednictvím socializace a ovlivňují zážitky ze sportu a různých typů sportovních/fyzických aktivit, motivací atd. (viz informační list 3).

Poznámky

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Poznejte potřeby nedostatečně zastoupené skupiny nebo žen a mužů, kteří neprovozují žádný sport

■ Poznejte své publikum. Shromažďujte údaje členěné podle pohlaví a věku. Kdo se účastní nabízených aktivit? Kdo ne?

■ Pokračujte: zeptejte se, proč sportují? Spojte se s těmi, kteří se nezúčastňují (například prostřednictvím neziskových organizací).

Možné individuální překážky

- ▶ Nedostatek času/zájmu (u žen, které stále vykonávají většinu domácích a pečovatelských prací)
- ▶ Bezpečnostní obavy (sexuální obtěžování, násilí)
- ▶ Nízká úroveň vztahu ke sportovní komunitě
- ▶ Vliv rodin, zejména v mladém věku, vliv přátel
- ▶ Obavy týkající se vystavování těla, například rozpaky a plachost (zvláště v pubertě), podpořené genderovými stereotypy
- ▶ Strach z odsudků kvůli přestupování genderových modelů

Prozkoumejte své současné sportovní příležitosti: typy aktivit, programy, místa a infrastrukturu atd.

■ Jak vyhovují potřebám nedostatečně zastoupených skupin?

■ Co byste mohli zlepšit?

Možné organizační překážky

- ▶ Nabízené aktivity: frekvence, druhy (fyzický projev, týmové sporty, motoristické sporty, extrémní sporty), důraz (výkon, zábava, přínosy pro zdraví), soutěž nebo rekreace.
- ▶ Praktické aspekty: jízdní řády, oddělené časy dostupnosti.
- ▶ Přístup: poplatky, doprava, logistika.
- ▶ Bezpečnost a kvalita zařízení a vybavení.
- ▶ Pravidla sportovních organizací: například specifikace oblečení, zákaz nábožensky symbolického oblečení.
- ▶ Zastoupení nedostatečně zastoupeného pohlaví mezi technickými a administrativními pracovníky.
- ▶ Sexistické, stereotypní nebo rasistické postoje.
- ▶ Nedostatek pozitivních vzorů.

JEDNEJTE

Spojte se a zůstaňte v kontaktu s cílovým publikem

■ Zapojte obyvatele, členy klubu, žáky a studenty ve školách, ženy a muže všech věkových skupin, a zjistěte, jak lze příležitosti přizpůsobit jejich potřebám.

■ Jděte a setkávejte se ve školách, při jiných než sportovních aktivitách atd.

■ Nastavte okruhy zpětné vazby k projektům a aktivitám pomocí nástrojů, jako jsou testy dosaženého pokroku nebo dotazníky.

■ Zapojte přední sportovce jako „velvyslance“ nebo „aktivátory“ a vzory pro budoucí sportovce.

■ Pracujte na vztazích s rodiči, organizujte například mezigenerační akce.

■ Vypracujte povzbuzující zprávu, která bude rezonovat s cílovým publikem a napraví genderové stereotypy (viz Informační list 7 – Komunikace).

■ Zajistěte přítomnost na internetu.

■ Sledujte sportovkyně na sociálních médiích.

■ Zahajujte kampaně, například „den otevřených dveří pro aktivní ženy“.

Dělejte věci jinak! Rozvíjejte příležitosti poskytující podporu, kterou vaše publikum potřebuje

■ Přizpůsobujte sporty potřebám žen/nedostatečně zastoupeného pohlaví:

- ▶ nabízejte širší škálu aktivit, týmové i individuální sportovní/fyzické aktivity, s důrazem na výkon, zábavu, zdraví atd.
- ▶ zlepšujte nabídku rekreačního sportu a zároveň poskytněte příležitost ženám a dívkám, které chtějí soutěžit
- ▶ zajistěte, aby veškeré dostupné sportovní vybavení a soupravy (míče, chrániče, oblečení, jízdní kola atd.) bylo přizpůsobeno pro obě pohlaví
- ▶ vytvořte funkční časové úseky pro částečně samostatně organizované skupiny
- ▶ pokud existuje poptávka, nabízejte prostory pouze pro ženy a trenérky
- ▶ udržujte je dostupné
- ▶ udržujte je zábavné!

■ Přijměte pozitivní opatření k zajištění plné a účinné rovnosti mezi uživateli ze všech prostředí. Poskytujte například stejnou kvalitu a dostupnost míst pro týmy žen a mužů

■ Zajišťujte péči o děti nebo vytvořte aktivity pro děti současně s aktivitami rodičů

■ Podporujte občanské organizace při podpoře účasti žen a dívek. Navrhněte například konkrétní aktivity pro sdružení starších žen

■ Podporujte vytváření ženských týmů ve sportech s dominancí mužů (ragby, fotbal atd.)

■ Organizujte tréninky a soutěže smíšených týmů

■ Podporujte ženy při přechodu k trénování nebo do jiných technických rolí se zvláštními příležitostmi pro školení

■ Stanovte jasné mechanismy (kodexy chování, protokoly, pokyny) pro vyřizování stížností na sexismus, obtěžování nebo zneužívání a zajistěte, aby se se všemi stížnostmi zacházelo vážně.

Provádějte dlouhodobé sledování! Upevněte své úsilí

■ Pravidelně přehodnocujte veřejné financování účasti na sportu na podporu konkrétních sportovních programů pro nedostatečně zastoupenou populaci

■ Zajistěte rovnoměrné rozdělení sportovní infrastruktury mezi ženy a muže (přístup, kvalita)

■ Rozšiřte smíšené sporty na všech úrovních a snažte se propagovat smíšené sporty pro všechny věkové skupiny (oslovování hráčů, zvyšování povědomí)

■ Zajistěte školení o rovnosti žen a mužů pro všechny zúčastněné (trenéry, administrativní pracovníky, dobrovolníky)

■ Podporujte osvědčené postupy a výměnu informací

Vrcholový sport

Nabízejte stejné příležitosti všem (potenciálním) vrcholovým sportujícím: veškerá podpora při soutěži musí být stejně přístupná sportovkyním i sportovcům.

- ▶ Nabídněte stejný počet a kvalitu programových možností ženám i mužům, a to jak na základní, tak na vysoké úrovni.
- ▶ Podporujte kvalitní trénování sportovkyň prostřednictvím trenérek i trenérů s důrazem na vytváření bezpečného a inkluzivního prostředí bez šikany, sexismu a stereotypů.
- ▶ Zajistěte, aby finanční výhody, odměny, výhry atd. byly pro ženy a muže férové a spravedlivé.

Poznámky

9 Školení a vzdělávání

► **Plánování a organizování genderové přípravy pro trenéry, školitele, funkcionáře a osoby s rozhodovací pravomocí ve sportovních organizacích nebo zajištění genderově citlivého přístupu pro všechny tréninkové příležitosti**

► Zbavte sportovní vzdělávání a školicí postupy a materiály explicitních a implicitních genderových stereotypů a sexismu
► Organizujte školicí a vzdělávací programy o rovnosti žen a mužů věnované sportu a sportovním organizacím

Školení a vzdělávání jsou mocnými nástroji pro zvyšování povědomí o genderových nerovnostech a existujících stereotypech, jejich zkoumání a potírání. Školení se může zaměřovat konkrétně na rovnost žen a mužů, ale celé školení může být rovněž přizpůsobeno zohledňování příslušné situace žen a dívek, mužů a chlapců a faktorů, které upřednostňují účast jedné skupiny před druhou ve sportovním světě.

NA ZNAČKY

Seznamte se s problémem

Vzdělávací a školicí aktivity obecně nepovažují aspekty rovnosti žen a mužů za relevantní, ačkoli by měly být zahrnuty do obsahu i do postupů. Zvláštní školení o rovnosti žen a mužů je také účinné při zvyšování povědomí a informování lidí pověřených řízením sportovních organizací a aktivitami.

Klíčové prvky, které je třeba vzít v úvahu

- Praktické aspekty: čas, místo konání, účast (zejména zajištění genderově vyvážené účasti, školení zaměřené na genderovou rovnost).
- Relevance aspektů rovnosti žen a mužů na každém školení.
- Specifické otázky týkající se rovnosti žen a mužů, které je třeba řešit.
- Zvláštní školení o rovnosti žen a mužů zvyšuje informovanost a řeší otázky rovnosti žen a mužů v konkrétní oblasti.

Genderově slepé školení nesprávně předpokládá, že rozdíly mezi ženami/muži a dívkami/chlapci, ať už biologické, sociální nebo kulturní, nejsou pro jejich konkrétní účel relevantní. V důsledku toho může takové školení přispět k přetrvávající diskriminaci na základě pohlaví i k tradičním genderovým rolím a stereotypům.

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

JEDNEJTE

Příprava

Praktické otázky

■ Časový rozvrh: vyhněte se rušné době z hlediska rodin (časné večery, školní prázdniny atd.). Neformálně se informujte o vhodném načasování pro vaši cílovou skupinu a ujistěte se, že nevyklučujete některé skupiny (například osoby s pečovatelskou zodpovědností nebo bez soukromých aut).

■ Místo: bezpečnost a pohodlný a snadný přístup by měly být pro výběr místa prvořadé. Preferujte místně organizované školení. Pokud je to možné, zorganizujte společná dopravní řešení (například sdílení automobilů), aby se usnadnila účast pro všechny, včetně osob se zdravotním postižením, bez soukromých dopravních prostředků atd.

■ Účast: pro koho školení je?

► Při zvažování potenciálních účastníků **buďte inkluzivní**. Pokud je například školení určeno pro trenéry z vaší sportovní organizace, můžete rozšířit své pozvání i na trenéry z jiných sportovních odvětví? Nebo na potenciální budoucí trenéry, jako jsou sportovci (muži a ženy) z vaší disciplíny i mimo ni?

► **Buďte atraktivní** pro nedostatečně zastoupené pohlaví, například nepoužívejte předpoklady (kompetence, zkušenosti atd.) jako kritéria, která mohou odrazovat od účasti nedostatečně zastoupené pohlaví.

► **Věnujte pozornost** skutečnosti, že cena školení může některé cílové skupiny vyloučit. Prozkoumejte různé možnosti tvorby cen nebo externí finanční podporu pro snížení nákladů na účast.

► Pro **konkrétní školení o rovnosti žen a mužů**: zajistěte **účast vůdců** organizace, abyste vyslali jasný signál, jak je školení důležité.

► **Stanovte cíle z hlediska charakteristik účastníků**, včetně rovnováhy mezi ženami a muži. Požádejte například všechny pozvané organizace, aby vyslaly jednoho muže a jednu ženu kvůli dosažení genderového vyvážení skupiny.

Témata

■ **Význam rovnosti žen a mužů na všech školních/vzdělávacích**. Například školení/vzdělávání pro certifikaci trenérů by mělo nastolit otázku, kdo je považován za „dobrého trenéra“, jaké vlastnosti jsou vyžadovány, jak jsou tyto vlastnosti hodnoceny, které vlastnosti jsou obvykle přisuzovány trenérkám, které trenérům atd.

■ **Jaké jsou potřeby účastnic a účastníků, pokud jde o dovednosti a znalosti?** Například: asertivita ve vedení je obecně hodnocena pozitivně u mužů, ale negativně u žen. Školení ve vedení tedy může nejprve prozkoumat různé způsoby, jak být vůdcem a jak reagovat, když je vedení zpochybněno.

■ **Jaký podpůrný materiál můžete použít k vytvoření školení?** Například kontaktování školitele pro rovnost žen a mužů při přípravě školení nebo dokonce zvážení nějakého společného dohledu nad setkáními. Podívejte se na příručky týkající se školení zaměřeného na pohlaví nebo na publikace o genderových otázkách související s tématem vašeho školení.

■ **Zjistěte, zda mohou být vzneseny konkrétní otázky týkající se pohlaví**. Například kvalifikační školení pro trenéry by se mělo také zabývat násilím a obtěžováním mezi spoluhrači.

■ **Podívejte se na způsoby, jak integrovat genderový přístup k obsahu školení**. Například při školení o trenérských dovednostech přemýšlejte o dovednostech, které jsou skutečně potřebné z technického, ale i z lidského hlediska: techniky předávání znalostí studentům, ale také měkké dovednosti, jako je empatie, schopnost naslouchat, porozumět a motivovat, které mohou udělat rozdíl. Neváhejte naplánovat setkání týkající se specifických překážek souvisejících s pohlavím, například problémů, kterým může trenérka čelit při přijímání mužským týmem.

■ **Mělo by být zorganizováno školení v oblasti rovnosti žen a mužů**, například školení pro certifikované trenéry zaměřené na rozvoj genderově citlivých technik trénování. Zajistěte, aby školení zahrnovalo specifický obsah týkající se prevence a potírání proti násilí ve sportu na základě pohlaví.

V průběhu školení

Metodika

■ Participativní metody mají největší potenciál k tomu, aby bylo možné vyjádřit všechny hlasy a názory. Například požádejte své publikum, aby se při každé příležitosti podělilo o své vlastní zkušenosti.

■ Stanovte pravidla: rovný hlas pro všechny, naslouchání ostatním, respekt, žádný sexistický humor.

■ Informujte lidi o jejich zastoupení co do počtu mužů a žen, chlapců a dívek, abyste jim pomohli změnit jejich postoj (například „řekli byste to samé trenérce?“)

Podpůrný materiál

■ V co největší míře ilustруйте své body pomocí dat rozčleněných podle pohlaví.

■ Používejte obrázky, schémata nebo ilustrace, které nepodporují genderové stereotypy.

Po školení

■ Vraťte se k počtům účastníků rozdělených podle pohlaví a podle dalších relevantních charakteristik, například podle věku, zdravotního postižení nebo úrovně odpovědnosti.

■ Pokud proběhlo pro účastníky výběrové řízení, kolik mužů/žen se přihlásilo a kolik z nich bylo na školení vybráno?

■ Zamyslete se nad dynamikou skupiny, předchozími znalostmi a probíranými tématy.

■ Analyzujte odpovědi na hodnotící dotazník, abyste mohli vyhodnotit, jak efektivní školení bylo a zda nebyla nějaká potřeba opomenuta. Rozřídte odpovědi podle pohlaví a dalších relevantních charakteristik.

PŘÍKLADY

ŠKOLICÍ A VZDĚLÁVACÍ MATERIÁL O SPOLEČNÝCH VZDĚLÁVACÍCH POSTUPECH

Odpovědná organizace: Vysoká rada pro sport (Španělsko)

Země: Španělsko

Cíl: učitelé tělesné výchovy a sportovní trenéři

Vysoká rada pro sport připravila vzdělávací materiály a organizuje vzdělávací kurzy, aby vzdělávala učitele tělesné výchovy a sportovní trenéry v dobrých společných vzdělávacích postupech.

Ve třídách PE je stále velmi běžné, že učitelé rozhodují o různých činnostech pro dívky a chlapce podle stereotypních vzorců.

Proto vysoká rada pro sport vytvořila vzdělávací materiály (v digitální podobě) a nabízí školení učitelů na toto téma zdarma.

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN⁷³.

⁷³ <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

JEDNEJTE

Plánujte

■ Vyberte správné místo

► Zajistěte, aby místo konání poskytovalo stejnou kvalitu infrastruktury a sportovní vybavení pro ženy i muže. Například čisté, bezpečné, adekvátní převlékárny a toalety, dostatečný prostor pro zázemí televizních štábů atd.

► Zajistěte, aby ke všem místům měly bezpečný přístup všechny segmenty populace. Přijměte například opatření nezbytná k zajištění dobrého osvětlení parkovacích míst ve večerních hodinách.

► Zkontrolujte, zda lze na všech místech umístit sekci pro rodinné sezení, s toaletami vhodnými pro rodiny.

■ Zaměřte se na vyrovnanou účast

► Zvažte pořádání smíšených akcí, například smíšené týmy pro triatlon namísto jednopohlavních týmů, pořádejte ženské a mužské hry ve stejný den a na stejném místě.

► U smíšených sportovních soutěží nebo akcí organizace požádejte, aby v maximální možné míře vyslaly vyrovnaný počet žen/dívky a mužů/chlapců.

► Při svém plánování zajistěte vyrovnaný počet akcí pro sportovkyně a sportovce.

► Podpora účastníkům: zajistěte, aby odměny, pobídky, uznání, sponzorství, propagace a další formy podpory byly ženám a mužům poskytovány spravedlivě a vyrovnanou měrou.

► Plánujte takové zahajovací a uzavírací ceremonie sportovních událostí, ve kterých ženy a dívky vystupují stejně významně jako muži a chlapci.

■ Naplánujte spravedlivý rozvrh

► Zajistěte spravedlivé rozdělení časových úseků pro ženské a mužské akce/soutěže, aby byla zaručena stejná viditelnost pro všechny. Vyhněte se například plánování finálových soutěží žen na časné odpoledne a soutěží mužů na podvečer.

Organizujte

■ Zajistěte, aby veškerý marketing a reklama nevycházely z genderových stereotypů a sexualizace sportovců (nepoužívejte například žádné roztleskávačky, distribuujte pokyny MOV pro zobrazování sportovců (2018) všem sponzorům, inzerentům a účastníkům marketingu).

■ Prozkoumejte všechny možnosti, jak zajistit dostupné ceny vstupenek, a zajistěte tak jejich dostupnost pro všechny příjmové kategorie (například rodinné lístky, volný vstup pro děti do určitého věku).

■ Využijte příležitosti, kterou událost nebo soutěž nabízí, k efektivní propagaci svého sportu. Nabízejte například bezplatný/levnější přístup nedostatečně zastoupeným skupinám.

■ Chcete-li čelit tendenci informovat o mužských sportovních událostech jako o jediných ve městě, označte události nebo soutěže jako soutěže mužů nebo žen (například tenisové mistrovství mužů, otevřený ženský tenisový turnaj).

■ Zajistěte, aby události mužů i žen přitahovaly vyvážené zpravodajství v médiích. Například při vyjednávání o mediálních právech požadujte stejné zahrnutí žen i mužů.

■ Střídejte pořadí prezentací, zápasů a zmínek o výsledcích žen a mužů a událostech v prezentačních ceremoniích, publikacích atd., abyste zajistili, že ženský sport nebude neúmyslně prezentován jako doplňkový sport k mužskému sportu.

■ Udržujte aktivní přítomnost v sociálních médiích na více platformách a zvyšte jejich dosah, například zapojením sportovkyň.

■ Vypracujte jasnou strategii proti sexismu a (sexuálnímu) obtěžování během akce, včetně jasného postupu, jak budou vyřizovány všechny stížnosti a jak bude poskytnuta podpora.

■ Distribuujte všem účastníkům a zaměstnancům jasné, přesné a praktické informace o vaší politice prevence a potírání násilí na základě pohlaví.

■ Ve spojení se službami veřejné dopravy organizujte bezpečnou a dostupnou dopravu.

■ V co největší možné míře zajistěte, že podpůrný personál, dobrovolníci, vedoucí akcí, funkcionáři atd. budou tvořit smíšené týmy.

■ Organizujte shromažďování údajů rozčleněných podle pohlaví o zúčastněných sportovcích a veřejnosti za účelem kontroly genderových rozdílů.

■ Po události: organizujte zpětnou vazbu se všemi relevantními účastníky. Shromážděné údaje o účasti využijte k podpoře své analýzy. Jak to všechno šlo? Jak by se to dalo udělat lépe? Vypracujte akční plán pro příští událost.

PŘÍKLAD

MONITOROVÁNÍ ROVNOSTI POHLAVÍ (NAPŘ. V ODMĚŇOVÁNÍ) NA (PŘEDNÍCH) SPORTOVNÍCH AKCÍCH

Odpovědná organizace: Sport Vlaanderen (Vlámské ministerstvo sportu)

Země: Belgie

Organizace, které dostávají od vlámských orgánů dotace na své (přední) sportovní akce, jsou povinny předkládat kromě svých zpráv o výdajích také formulář hodnocení.

Od roku 2018 obsahuje tento formulář hodnocení následující otázku: „Jaké kroky podniká vaše organizace, pokud jde o rovné zacházení se ženami a muži, pokud jde o peněžní odměny, vstupní poplatky nebo jiné platby? Upřesněte, zda byl uplatňován rovný přístup a jaké jsou vaše záměry na tomto poli pro budoucí události“.

Ministr sportu a správy sportu (Sport Vlaanderen) se výslovně rozhodl uplatňovat zásadu „dodržuj nebo vysvětlí“.

Další informace o těchto příkladech a informace o dalších postupech a zdrojích najdete v online knihovně ALL IN⁷⁴.

Informační list 4 – Vypracování akčního plánu k dosažení genderové rovnosti ve sportu
Informační list 6 – Financování
Informační list 7 – Komunikace
Informační list 8 – Sportovní příležitosti
Informační list 11 – Sportovní zařízení

⁷⁴ <https://pjp-eu.coe.int/en/web/gender-equality-in-sport/online-library>

ZAPOJME SE VŠICHNI: Směrem k genderové vyváženosti ve sportu

Společný projekt Evropské unie a Rady Evropy „ALL IN: towards gender balance in sport“ poskytuje podporu orgánům veřejné moci a sportovním organizacím při navrhování a provádění politik a programů zaměřených na řešení genderových nerovností ve sportu a přijetí strategie genderového mainstreamingu.

- „All In“ ► **Shromažďování údajů o rovnosti žen a mužů ve sportu v těchto oblastech: vedení, koučování, účast, média/komunikace a genderově podmíněné násilí** za účelem sledování pokroku, umožnění srovnání mezi zeměmi a sporty a pomáhání navrhnout politiky založené na důkazech.
- „All In“ ► **Rozvíjení konkrétních materiálů a činností** na podporu tvorby politik a řízení změn. Kromě této sady nástrojů byly vyvinuty následující:
  - online knihovna postupů a zdrojů o rovnosti žen a mužů a gender mainstreamingu ve sportu;
  - osobní semináře;
  - příslušné nástroje na zvyšování povědomí (svědectví, videonahrávky o rovnosti žen a mužů ve sportu atd.).

POJĎME POUŽÍVAT TYTO ZDROJE

ZRYCHLEME TEMPO

www.coe.int/sport/ALLIN

[@ALL_IN_coe](https://twitter.com/ALL_IN_coe)

info@olympic.cz

ALL IN

Towards gender balance in sport

www.coe.int/sport/ALLIN

[@ALL_IN_coe](https://twitter.com/ALL_IN_coe)

Original title

Toolkit: How to make an impact on gender equality in sport – All you need to know

Warm thanks go to Engender asbl, in particular Florence Pauly, Katrien Van der Heyden and Nathalie Wuïame, for the content development and to the students of the School of Arts in Epinal (France), Cécile Cuny, Mona Hackel, Manon Karsenti, Laureline Othenin-Girard, Alice Stevens and Elif Yigit, for the illustrations.

The opinions expressed in this work are the responsibility of the authors and do not necessarily reflect the official policy of the Council of Europe or the European Union. All requests concerning the reproduction or translation of all or part of the document should be addressed to the Directorate of Communication (F-67075 Strasbourg Cedex or publishing@coe.int). All other correspondence concerning this publication should be addressed to the Directorate General of Democracy, Enlarged Partial Agreement on Sport (EPAS). Cover design and layout: Documents and Publications Production Department (SPDP), Council of Europe – © Council of Europe, September 2019

Překlad

Manuál: Směrem k genderové vyváženosti ve sportu – Všechno co potřebujete vědět

Názory vyjádřené v této práci jsou odpovědností autorů a nemusí nutně odpovídat oficiální politice Rady Evropy.

© MŠMT a ČOV, březen 2020

Překlad: theBESTtranslation. Finální úprava: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Rada Evropy je nejvýznamnější lidskoprávní organizací v Evropě. Sdružuje 47 členských států, včetně všech členských států Evropské unie. Všechny členské státy Rady Evropy podepsaly Evropskou úmluvu o lidských právech, což je mezinárodní smlouva zaměřená na ochranu lidských práv, demokracie a právního státu. Na implementaci úmluvy na úrovni členských států dohlíží Evropský soud pro lidská práva.

www.coe.int

Členské státy Evropské unie se rozhodly propojit své know-how, zdroje a osudy. Společně vytvořily zónu stability, demokracie a udržitelného rozvoje při zachování kulturní rozmanitosti, tolerance a svobod jednotlivců. Evropská unie je odhodlána sdílet své úspěchy a hodnoty i se zeměmi a národy mimo své hranice.

www.europa.eu

ALL IN: Towards gender balance in sport (Erasmus +)

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe